Է. ՏԱՐԻ 2050 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 6 ՏՐԻ 1383—Հ. Տ. 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—Ն. Տ. 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890—ՀԻՃՐ. 13 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1308 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آرەولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գաւառեան ...	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ »	40
Գաւառաց » Տ.	200
» » Վ.	100
Օտար երկիրներ —	56
» » Վ.	28

Դարձ ըլլալու յայտ... [illegible] ... բաժանորդութեան վրայ և խմբագրութեան ... [illegible] ... նամակ կամ գրութիւն եւ լարումն.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի ՊԵՐԼԻՆ

Նոյմ. 19 ին ի Պերլին տեղի ունեցաւ Վիլհէլմ կայսեր քրոջ Վիքթորիա իշխանուհւոյն ամուսնութիւնն Շաումպուրկ-Լիփփէի Ադոլֆուս իշխանին հետ, որ 31 տարեկան գեղեցիկ կորովի երիտասարդ մ'է. Հարիւրապետի աստիճանաւ յուսալից իշխանազուն մը, ժառանգ Լիփփէ-Տէթմոլտի իշխանական գահուն, և մեծահարուստ ազնուական. Վիքթորիա իշխանուհին ալ 24 տարեկան է. Կը յիշուի թէ Վիքթորիա իշխանուհւոյն վրայ երբեմն խօսուեցաւ Պաթթէնպէրկեան Աղեքսանդր իշխանին հետ նշանախօսութեան առթիւ, որուն իր հանգուցեալ հայր Ֆրետերիկ կայսր և իր մայր համամիտ կը գտնուէին, բայց Պիզմարք իշխան քաղաքական պատճառաւ հակառակ լինելով, հանգուցեալ կայսրը չպնդեց, և իբրեւ հնազանդ զաւակ, Վիքթորիա իշխանուհին համակերպեցաւ, իրեն չափ բախտաւոր, իրեն չափ ուսեալ և խելացի չգտնուող շատ մը աղջիկ զաւակներու գովելի օրինակ մ'ընծայելով. Երբ Պուլկարիոյ նախորդ իշխանը տեսաւ թէ Վիքթորիա իշխանուհին կը համակերպի քաղաքական և ընտանեկան պահանջմանց և ետ կը կենայ նշանախօսութեան խորհուրդէն, ինքն ալ ազատ կացուց զնա՝ ամուսնանալով պարկեշտ երգչուհւոյ մը հետ. Աղեքսանդր իշխան հիմակ իր անհատական կենաց մէջ երջանիկ է կ'ըսուի, և նոյմ. 19ին բովանդակ գերման ժողովուրդն երջանկութիւն մաղթեց կայսերական գերդաստանին այն համեստ, գեղանի և զգայուն իշխանուհւոյն, որ եղաւ իշխանուհի Վիքթորիա Շաումպուրկ-Լիփփէի.

Հարսնիքը շատ շքեղ եղաւ. բայց Տքթ. Քոխ այնքան գրաւած էր իր հայրենակցաց և օտարազգեաց ուշադրութիւնն և դեռ այնքան կը գրաւէ որ շատ չխօսուեցաւ այս հարսանեաց վրայ. Արքունական մատուռն ակնախտիղ տեսարան մը կ'ընծայէր. Պսակի օրհնութիւնն արքայական մատրան մէջ կատարեցաւ ըստ լուտերական արարողութեան. Թափորը սապէս կազմուած էր. Պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ առջեւէն կ'երթային. անմիջապէս ետքը կուգային փեսայն՝ Հիւսար հեծելազօրաց համազգեստով, Սեւ Արծուի աւագ պատուանշանով զոր նոյն օր կայսրը շնորհած էր իր նոր քեռայրին, և հարսն՝ ադամանդակուռ արքայական պսակ գլխուն վրայ, իւր հարսնեկան սպիտակ զգեստից մէջ գեղեցկութեամբ և վայելչութեամբ փայլելով, շրջազգեստին ծայրէն բռնած չորս ազնուական օրիորդք, որոց մէկ մէկ պալատական պաշտօնատարներ կ'ընկերէին. Յետոյ կուգար կայսրն՝ իւր մօր թեւը մտած, որ սգոյ սեւերը թողած էր այս բերկրալից առթիւ և եղբեւանւոյ (մանուշակի) գոյնով վայելուչ շրջազգեստ մը հագած էր. Ապա կուգար արդի կայսրուհին՝ փեսին հօր թեւը մտած, և կը յաջորդէին Բրուսիոյ արքայական տան իշխանք, իշխանիք և ազգականք.

Արարողութեան միջոցին ամեն ոք ոտքի վրայ կեցաւ, այժմեան կայսրուհին զատ, որ կարի փափուկ վիճակի մէջ գտնուելով, (արդէն ծանուցինք թէ ի մօտոյ վեցերորդ զաւկի մը մայր պիտի լինի,) միակ բացառութիւն կը կազմէր, և խորանին աջակողմը բազմած էր, իւր մանչերով շրջապատեալ. Արքունեաց նորընտիր քարոզիչ Տքթ. Տրիանտէր պարագային յարմար քարոզ մը խօսեցաւ. Դպիրք շատ գեղեցիկ երգեցին, և սրբազան երաժշտութենէն զատ, զինուորական նուագարանք եւս իրենց գոռ շեշտերով մասնակցեցան հանդիսին, երբ մատանիներու փոխանակութիւնը կատարեցաւ, յորժամ զանգակներն ալ սկսան հնչել և թնդանօթք գոռացին՝ ուրախալի աւետիս հաղորդելով հասարակութեան.

Յետ պսակի օրհնութեան, կայսրն իւր կարի յուզեալ մայրն առաջնորդեց նորապսակ սիրակցորդ ամոլին մօտ. Կայսրն և մայր-կայսրուհին շատ սիրալիր ողջագուրեցին թէ՛ հարսն և թէ փեսայն. Յետոյ, արքայական պալատան մէջ տրուած հացկերոյթին առթիւ, կայսրը բաժակ առաջարկելով նորապսակ զոյգին կենաց, հարսէն և փեսէն խնդրեց վստահիլ իւր հաստատ և անվրէպ բարեկամութեան վրայ, և զիրենք միշտ նկատել արքայական-կայսերական գերդաստանին սիրեցեալ անդամներ.

ՏՔԹ. ՔՈԽ ԵՒ ԻՒՐ ԴԵՂ

Պերլինի բժշկական ընկերութեան նոյմ. 20ի նստին մէջ, հանրածանօթ Փրոֆէսօր Փոն Վիրխով՝ ընկերութեան նախագահն՝ պաշտպանեց զՏքթ. Քոխ անոնց ամբաստանութեան դէմ որք կ'ըսեն թէ Տքթ. Քոխ կանխահաս հրատարակութիւն մ'ըրած է իւր գիւտին վրայ. Փրոֆ. Վիրխով բացատրեց թէ Տքթ. Քոխ առաջին ընկուցումն ըրած էր Պերլինի Բժշկական Համաժողովոյն մէջ՝ այն ժողովոյ մասնաժողովին թախանձագին ստիպման վրայ, և կրթական նախարար Տքթ. Փոն Կոսլէրի խորհրդով.

—Տքթ. Քոխի առաջնակարգ կարմիր Արծուի պատուանշանով մեծարուելուն առթիւ դիտել կը տրուի թէ առաջին անգամն է որ այս բարձր պատուանշան կը տրուի այն կարգի ուրիշ պատուանշաններ չունեցող մէկու մը. Պերլինի քաղաքային ժողովոյն մէջ, Տքթ. Սիփնոլա Տքթ. Քոխի կողմէ ծանոյց թէ Տքթ. Քոխ իւր քննութիւններն հիւծախտ ևեթ դարմանելու չի սահմանափակեր, այլ ամեն վարակիչ (infectious) հիւանդութիւնները դարմանելու կը ջանայ.

—Խնդիր է թէ Տքթ. Քոխ ուրիշ ծանր հիւանդութեան մը՝ քաղցկեղի եւս դարմանը կրնա՞յ գտնել. Եւ այս առթիւ, կը յիշուի Լոնտոնի Թ[illegible] լրագրին սա լուրն զոր երեկի Ս[illegible]ին մէջ կը գտնենք. «Մեծ պատճառներ կան վախնալու թէ մի՛ գուցէ ականջի հիւանդութիւնն յորմէ կը նեղուի Վիլհէլմ կայսր մի քանի տարիներէ հետէ՝ փոխուի քաղցկեղային հիւանդութեան մը».

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ Ի ԼՈՆՏՈՆ

Նիւ Եորքէ կը ծանուցուի թէ Պ. Ջօրջ Պէրինկ, որ ճամբայ ելած է Անգլիա գալու համար, յայտարարեր է թէ Պէրինկեան արդի գրամատունն հաշուոց կարգադրմամբ պիտի փակի և նոր ընկերութիւն մը պիտի կազմուի.

—Նոյմ. 20 ին ի Նիւ Եորք սեղանաւորական և միջնորդական տուն մը սնանկացաւ, երեք միլիոն տոլարի պարտքով. Այս դէպք անկում պատճառեց Սակարանին մէջ.

—Նոյմ. 22 թուով կը հեռագրուի Լոնտոնէ.—

Ամեն կողմէ կացութիւնը կը բարւոքի. Նիւ Եորքի սակարանն հաստատուն է, և հոն 5% տոկոսով ուզուածին չափ դրամ կը գտնուի. Ամեն բաժնեթուղթք իբրեւ չորսական տոլար վրայ գրին. Պարքըրի սնանկութիւնն ազդեցութիւն չըրաւ. Պէրինկեան տան բաժնեթղթով ընկերութեան մը վերածումը պաշտօնապէս կը ծանուցուի. Այս նոր ընկերութեան նախագահը պիտի լինի Ջօրջ Պէրինկ, և նոր գրամատան գրամագլուխը պիտի բարձրանայ մէկ միլիոն անգլ. ոսկիէ. Արժանթինի եւ Ուրուկուէյի պետութիւնք պաշտօնապէս կը ծանուցանեն թէ ըստ առաջնոյն պիտի չյաւնակեն վճարել իրենց պարտուց տոկոսն եւ գլխամասը. Լոնտոնի լրագիրք հրատարակեցին Անգլիոյ Պանքային և այլ սեղանաւորական հաստատութեանց կողմէ ստորագրեալ պաշտօնագիրն, որք իբրեւ երաշխաւորութեան գումար 15 միլիոն անգլ. ոսկի ստորագրուած են Պէրինկեան եղբարց օգնութեան համար, որպէս զի սոսնք կարենան իրենց պարտքը վճարել, սպասելով իրենց առնելիքներուն գանձման. Այս պաշտօնագրով կը հաստատուի թէ Պէրինկեան գրամատան հաշուեյարդարութիւնը (liquidation) երեք տարիէն աւելի պէտք չէ տեւէ, սկսեալ 1890 նոյմ. 15էն.

ՍԹԷՆԼԻԻ ՎԵՐՋԱՊԱՀ ԳՈՒՆԴԸ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԱԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Համառօտ պատմեցինք Պ. Սթէնլիի ամբաստանութիւնն ընդդէմ Պ. Ճէյմըսնի, որ մարդակերներուն աղջիկ մը յանձներ է՝ իւր աչքէ ուտելու համար. Այն թղթոց մէջ զորս Պ. Սթէնլի հրատարակել կուտայ Թայմզի միջոցաւ՝ այս քստմնելի դէպք հետեւեալ կերպիւ կը պատմուի.

«Մարդակերութեան դէպքը տեղի ունեցաւ ի Ռիպա-Ռիպա, ուր Սթէնլիի վերջապահը կը գտնուէր արաբ կարաւանապետ Թիփու-Թիպի հետ. Պ. Ճէյմըսն գնաց տեսաւ այդ մարդ և ըսաւ թէ շատ հետաքրքիր է տեսնել թէ մարդակերք ի՛նչպէս մարդ մը կը մեռցնեն և կ'ուտեն. Այսպիսի դէպքերու պատմութիւն շատ լսած է, բայց հետաքրքիր է տեղւոյն վրայ տեսնել.

«Թիփու-Թիպ բնիկ ցեղապետներուն հետ խորհրդակցեցաւ, որք պատասխանեցին թէ Պ. Ճէյմըսն եթէ այնպիսի փափաք մ'ունի՝ պէտք է գերի մը գնէ և նուիրէ մարդակերներուն որք իւր աչքէ պիտի ուտեն. Պ. Ճէյմըսն հարցուց թէ ի՛նչ է մէկ գերիի արժէքն. Ըսին թէ կէս երկոտասանեակ (վեց հատ) թաշկինակ. Պ. Ճէյմըսն յանձնառու եղաւ, և գնաց իւր տունէն բերել վեց հատ թաշկինակ. Անոնք մարդու մը յանձնուեցան, որ գնաց, և քանի մը վայրկենէն դարձաւ եկաւ, իբր տասն տարեկան աղջիկ մը բերելով. Թիփու Թիպի և միւս ցեղապետաց և Պ. Ճէյմըսնի խնդրանօք, աղջիկը տարուեցաւ բնիկներուն հիւղակներն՝ ուտուելու համար. Պ. Ճէյմըսն, Մաք Սէլիմ Մասուտ, Թարգման Ֆարան և Ճէյմըսնի սպասաւորն եւս հոն գացին. Երբ հիւղակներուն մօտ հասան, այն մարդ որ աղջիկը բերած էր՝ մարդակերներուն ներկայեց զայն, և ուրիշ մարդ մ'ըսաւ. «Աւասիկ սպիտակ մարդուն կողմէ նուէր մը. կ'ուզէ տեսնել թէ ի՛նչպէս կ'ուտէք»

«Աղջիկը բռնեցին, և ձեռքերը ծառի մը կապեցին. Բնիկներէն իբր հինգ հոգի իրենց դանակները կը սրէին. Յանկարծ մարդ մը յառաջացաւ, եւ երկիցս իւր դանակը խօթեց աղջկան փորին մէջ. Աղջիկը չպոռաց. բայց գիտէր գլխուն գալիքն, աջ և ձախ կը նայէր, իբր թէ օգնութիւն կը հայցէր, և երբ դանակի հարուածն ընդունեց, ինկաւ շնչասպառ. Բնիկներն եկան և կտոր կտոր ըրին. Մին ազդրը կը կտրէր, ուրիշը թեւ մը, մին գլուխն և կուրծքն, այլ ոմն աղիքները դուրս կը հանէր. Միսը բաժնուելէն ետքը, ոմանք գետը տարին լուալու. Միւս բնիկներ իրենց հիւղակները դարձան վազելով. Այս պահուս Պ. Ճէյմըսն իւր տետրակն և մատիտն ունէր ի ձեռին, և իւր աչքէ պարզուող տեսարանն արագ արագ կը գծագրէր, կամ լաւ եւս՝ կ'ուրուագրէր. Պ. Ճէյմըսն [illegible] տուն գնաց, ամբողջացուց իւր ուրուագրութիւնները. Առնզմամ վեց ջրաներկ գծագրութիւններ յօրինեց. առաջինը կը ներկայացնէ մարդուն բերած աղջիկը. երկրորդն՝ աղջկան կապուիլը ծառին, դանակի հարուածն ընդունիլը, և արեան դուրս ժայթքելն. երրորդն՝ աղջկան կտոր կտոր ջարդուիլը. չորրորդը կը ցուցնէ մարդ մը որ մէկ ձեռքով աղջկան մէկ ազդրը բռնած է, միւսով դանակ մը. հինգերորդը՝ բնիկ մը տեղական կացինով, և աղջկան գլուխն և կուրծքի կողմն ի ձեռին բռնած. վերջին գծագրութիւնը կը ներկայացնէ մարդ մը որուն ձեռքն են զոհին աղիքները.

«Պ. Ճէյմըսն այս նկարները տարաւ ցուցուց բնիկ ցեղապետներուն.»

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Կը յիշուի թէ ժամանակէ մ'ի վեր ֆրանսական Խորհրդարանն ելմտացոյցի և մաքսի չոր խնդիրներով կը զբաղի. Այս նկատմամբ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ տեղի ունեցած վիճաբանութիւնները սապէս կը համառօտէ Ֆիկարոյի ուշիմ աշխատակիցն Ալպէռ Միյօ.—

—Նախարարութիւն. Տեարք, արձանագրուած ատենաբա՛նք, պէտք ունինք ձեր կարծիքը լսելու ելմտական խնդրոյն վրայ.

—Ատենաբան. Իմ կարծի՞քս.

—Ն. Այո՛, պէտք ունինք ձեր լոյսերուն, զի ձեռնհաս էք այս խնդիրներն որոշելու, և զմեզ դժուար վիճակէ մը ազատելու.

—Ատ. Նախ սա պիտի ըսեմ որ մեր ելմտացոյց շատ ծանր է.

—Ն. Իրաւունք ունիք.

—Ատ. Երեք միլիառէն աւելի է մեր ելմտացոյց. Շատ ծանր բեռ է այս. Պէտք չէ որ մեր ելմտացոյց մէկ ու կէս միլիառ Ֆրանքէն աւելի լինի.

—Ն. Կարելի՞ չէ՞ մ'է այդ.

—Ատ. Տախքերը մեծաքանակ են. Վարչութիւնը սուղի կը նստի ազգին. Անօգուտ պաշտօնեայք շատ կան. Ազգին դրամն ի զուր կը վատնուի.

—Ն. Սքանչելի կը խօսիք.

—Ատ. Չափէն աւելի ճնշում ի գործ կը դրուի տուրք վճարող ժողովրդեան վրայ. Տուրքերը թէ՛ բազմատեսակ են և թէ շատ ծանր. Ժողովուրդը կը գանգատի. չեմ կրնար վճարել կ'ըսէ. Գիտէ՞ք, շուտով կը բրդի երբ չափէն աւելի քամուի.

—Ն. Ո՞րչափ լաւ կը տրամաբանէք.

—Ատ. Ես ընդ երկար ուսումնասիրած եմ այս խնդիր, եւ սա եզրակացութեան յանգած եմ թէ խնայութիւններ պէտք է ընել.

—Ն. Սքանչելի՜.

—Ատ. Թէ պէտք է տուրքերը զեղչել.

—Ն. Պատուակա՛ն գաղափար.

—Ատ. Թէ, հարկաւոր ծախքերն ընելով հանդերձ, աւելորդ ծախքերը պէտք է ջնջենք.

—Ն. Մեծաւ իրաւամբ կը խօսիք.

—Ատ. Դրամը դժուար կը ճարուի. Պէտք չէ վհատեցնել կալուածատէրը. պէտք չէ վրդովել խանութպանն ու վաճառականը. Պէտք չէ որ իւր եկամտով ապրող մարդը մտահոգ գտնուի և սնանկութենէ վախնայ.

—Ն. Անշո՛ւշտ.

—Ատ. Գործերնիս կոկիկ բռնենք.

—Ն. Լա՛ւ.

—Ատ. Ասկէ ետքը պարտք չընենք այլ եւս.

—Ն. Ո՛չ. չընենք.

—Ատ. Հարստանալու ետեւէ ըլլանք.

—Ն. Կեցցե՜ս.

—Ատ. Ձեր ընթացքը դէշ կը տեսնեմ. Այդ կերպով փորձանք պիտի բերէք ազգին գլխուն. Ելեւմուտքը անկարգ կը տեսնեմ.

—Ն. Շիտակ է.

—Ատ. Ետ դարձէք այդ կործանարար ճամբէն.

—Ն. Դառնա՛նք.

—Ատ. Ահա՛ ութ օրէ ի վեր այս կարեւոր ճշմարտութիւնները կը հռչակենք այս բեմէն, և դեռ ութ օր եւս նոյն ճշմարտութիւնները պիտի լսէք դուք, տեա՛րք նախարարք.

—Ն. Կ'երեւա՛յ թէ ազնիւ պիտի ըլլայ.

—Ատ. Եւ ես ուրիշ բան չունիմ ձեզ ըսելու, բայց եթէ միշտ կրկնել այս յաւիտենական ճշմարտութիւններ. Եւ կրնամ խղճի մտօք ըսել թէ խմփսանն մասնակցեցայ ելմտացոյցի վիճաբանութեան.

—Ն. Որպիսի՜ տաղանդով. Բայց միջո՞ց մը ցուցէք. միջո՛ց՝ այդ պահանջուած խնայութիւններն ընելու և այդ բարենորոգութիւններն իրագործելու.

—Ատ. Բայց դուք չափազանց պահանջող էք. Գալ տարի միեւնոյն խօսքերը պիտի ըսեմ ձեզ.

«Ի ԽԱՒԱՐԱԿՈՒՌՆ ԱՆԳԼԻԱ»

Վեհ. Վիքթորիա Թագուհին համակրական նամակ մ'ուղղեց «Փրկութեան Բանակին զօրավար» Պութհի, նորա գրքին առթիւ, որոյ բովանդակութիւնը մեր ընթերցողաց ներկայացած էր Արմէն Գնունի իւր Լոնտոնի թղթակցութեանց մէջ. Թագուհին բարի յաջողութիւն կը մաղթէ «Զօրավար» Պութհի, ընկերային թշուառութիւններն ու տառապանքներն սփոփելու նպատակաւ յղացած ձեռնարկներուն մէջ, ինչպէս պարզած էր «Խաւարակուռն Անգլիոյ» վրայ իւր գրքին մէջ.

ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԵԱՆ ԶՈՀԵՐԸ

Մերձ ի Վիսպատըն (Գերմանիա), Օ[illegible] քաղաքին մէջ, թշուառութեան ահաւոր [illegible] մը պատահեցաւ. Գործաւոր Արնոլտ եօթն հոգիէ բաղկացեալ իւր ընտանիքն ապրեցնելու համար իւր աշխատանքը միայն ունէր, տասն գրուշ. Մեծ թշուառութիւն կը տիրէր տան մէջ, որ աւելի սաստկացաւ երբ Արնոլտ տասն օր իւր զինուորական ծառայութիւնը կատարելու կոչուեցաւ. Իւր բացակայութեան միջոցին անգութ պահանջատէր մը այս աղքատիկ տան քուրջի կտորուանքէ բաղկացեալ գոյքերը գրաւել և վաճառել տուաւ. Յետոյ քանի մը կտոր փայտ գողցած լինելուն համար մայրն ամբաստանութեան ենթարկեցաւ. Ոստիկան մը եկաւ տան մէջ խուզարկութիւն կատարել, և սպառնացաւ Արնոլտի կնոջ՝ ի դատ կոչել զինք. Աշխարհէ և ճարահատեալ կինն՝ այս վիճակին վերջ տալու համար՝ ի բացակայութեան իւր ամուսնոյն՝ իւր հինգ զաւակներն սպաննեց՝ ածելիով մը կոկորդէն կտրելով զանոնք. Յետոյ նոյն եղանակաւ անձնասպան եղաւ ինքն ալ. Արդէն վեցերորդ զաւակ մը բերելու վրայ էր.

«ՎԵՐՋԻՆ ՑԱՐԱՐԱՏ». — Հետաքրքրաշարժ ճամբորդութիւն Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովոյ արեւելեան անդամ և պերճախօս ատենաբան մեծայարգ Պ. Ճէյմս Պրայսի ի Կովկասիա և ի Հայաստան գաւառս, առաջին անգամ Մասեաց գագաթն ելնելն, և այցելութիւնն յէջմիածին.—Հեղինակ՝ Պ. ՃԵՅՄՍ ՊՐԱՅՍ. Թարգմանիչ՝ Գ. Ց. Բարագեան. Գին 4 ղրուշ. Պաղտատլեան ընտիր տպագրութիւն.

Կեդրոնատեղի՝ Ջարդարեան Գրատուն.

—)(84)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

Քսանհինգ տարեկան մը ըլլալու էր. բայց իրօք այդ տարիքն ունէ՞ր. Դժուար էր հաստատական պատասխան մը տալ. Սակայն պէտք էր գիտել թէ տարիներն իրմէ չէին կրցած այն երկու բաները որք կայտառութիւնն են բոլոր մանկամարդ կանանց եւ որոց վրայ պառաւները միշտ կը ցաւին, իր աչաց ճերմակ ակռայներն եւ իր շքեղ մազերը.

Վայելչութեամբ կը կրէր իր շատ պարզ ու անպաճոյճ սեւ հագուստը. Մութ գոյնը դուրս կը ցատկեցնէր դէմքին գունատութիւնն ու ազնուատիպ նկարագիրը.

Դուռն բացուած ատեն հանած աղմուկէն, աչքերը սեւեռեց, գլուխը վեր առաւ, և աչք վայրկեան մը տիկին Տըլօռմի վրայ, և թեթեւ մը խոնարհելէ վերջը, ներկայացուց նամակ մը զոր ձեռքը բռնած էր.

—Այս թուղթն անշուշտ այն նամակն է զոր Պ. Վան Օսէն գրած է ձեզ Բարիզէն մեկնելէ առաջ, ըսաւ տիկին Տըլօռմ. պէտք չունիմ զայն կարդալու. գիտեմ պարունակութիւնը. Բարով եկաք, տիկին, անհամբեր ձեզ կը սպասէի.

—Լաւ խօսքեր կ'ընէք, պատասխանեց դաստիարակուհին սրընգի պէս քաղցր և ներդաշնակ ձայնով մը. գորովալից և բարեխուռիկ խօսքեր. Շնորհակալ եմ. Գիտէք անշուշտ թէ ինչու համար աւելի շուտով չկրցայ գալ հոս. Իմ նախկին աշակերտուհիներէս մին, մանկամարդ Անգլուհի մը, ամուսնացաւ վերջերս ի Լոնտոն. Ամուսնութենէն քանի մը օր առաջ, իր ընտանեաց հետ Բարիզ եկաւ. Տեղի տուի իր աղաչանքներուն, ամբողջ ընտանեաց թախանձանքին, և թող տուի որ զիս ալ հետ տանին.

Տիկին Տըլօռմ չէր կրնար կշտանալ դաստիարակուհին դիտելով. կը զարմանար, կը հիանար, կը զմայլէր, և կ'ըսէր ինքնին.

—Ի՛նչ սքանչելի կին. ի՛նչ ազնուութիւն, ի՛նչ վեհութիւն իր նայուածքին մէջ. Աւելի իշխանուհւոյ մը երեւոյթն ունի քան դաստիարակուհւոյ մը.

Ապա պատասխանեց անոր.

—Պ. Վան Օսէն մեզ ըսաւ զայդ. Անշուշտ, աղջիկս և ես, պիտի մոռնանք այնուհետեւ այդ ցաւը զոր զգացինք այնչափ օրեր ձեզմէ զուրկ մնալով. Պ. Տըլօռմ այս բաղդը չունեցաւ. մեկնելէ առաջ զձեզ չտեսնելուն շատ տխրեցաւ.

—Ի՛նչ, Պ. Տըլօռմ Բարիզէն հեռացա՞ւ.

—Պ. Վան Օսէն չըսա՞ւ ձեզ. Հինգ օր առաջ Նոր Նոյան Ամերիկա երթալու համար.

—Հաւատացէք, տիկին, շատ կը ցաւիմ.

—Ցաւելու բան չկայ. Ո՛հ, մոռցայ խնդրելու որ նստիք. ներեցէք.

Այս խօսքն ըսած ատեն, աթոռ մը քշեց որուն վրայ տիկին Տըլօռմ բազմեցաւ. Ինքն ալ անոր դէմը նստաւ և ըսաւ.

—Հարցում մը չունիմ ձեզ ընելու. Գիտեմ որ օրիորդ Վան Օսէններուն դաստիարակուհին եղած էք, և Պ. Վան Օսէն, Պ. Տըլօռմի մտերմագոյն բարեկամը, մեծ համարում ունի ձեր վրայ. Արդէն, տիկին, շողոքորթութեան համար չեմ ըսեր, ձեր ա՛յնչափ համակրելի դէմքը, ձեր ազնուատիպ կերպարանքը, ձեր անձը համակ, կ'ըսեն թէ ինչ էք դուք և ինչ է ձեր արժէքը. Շատ ուրախ եմ որ դուք յանձն առիք մեր սիրելի աղջկան դաստիարակութիւնն. Պաշտօնը դժուարին է. շատ պիտի նեղուիք. բայց ձեր կրած նեղութեան համեմատ պիտի վարձատրուիք. Անձնուիրութեան գործ մըն է որ ձեզ յանձնուած է. Օսօռ փոքր ատենէն տասնեւեօթը պիտի մտնէ, և սակայն պիտի տեսնէք որ օրրանէն նոր ելած տղու մը պէս է. Ոչինչ կամ գրեթէ ոչինչ գիտէ. ամեն բան դուք պիտի սորվեցնէք իրեն.

«Աւա՛ղ, ինչպէս որ Պ. Վան Օսէն ձեզ գրած է, դաստիարակելէ աւելի բան մըն է ձեր ընելիքն. իմացականութիւն մըն է զոր պիտի ստեղծէք, միտք մը զոր պիտի կազմէք. Օսօռ իր տղայութեան մեծ անհանգստութիւններ պատճառած է մեզ. հիւանդոտ էր, ու տկար կազմուածքով. Տասը տարեկան եղած ատեն, այն միջոցին ուր արագարար կ'աճէր, ուր իր ֆիզիքական ոյժերը կարծես մոգական կերպով մը կը զարգանային, վտանգաւոր հիւանդութիւն մը եկաւ վրան. Երկայն տեւեց այդ հիւանդութիւնը, շատ անգամներ կարծեցինք որ աղջիկնիս ալ պիտի չապրէր. Սակայն, փա՛ռք Աստուծոյ, ազատեցաւ. Դժբաղդաբար հիւանդութիւնը բարոյապէս ալ վնասած էր և իր ուղեղին մէջ դեռ մնացած է մեծ մթութիւն մը. Միտք մըն է զոր պէտք է լուսաւորել, պէտք է առաջնորդել իր մտածման, պէտք է օգնել իր իմացականութեան որ ի յայտ գայ.

«Որչափ որ կարենամ, տիկին, պիտի օգնեմ ձեզ այս գործին մէջ, եւ յուսանք որ պիտի յաջողիք.

—Այո, յուսանք. պիտի յաջողինք, քանի որ ձեր ջանքերն իմիններուս պիտի միացնէք.

—Դուք, ապահով եմ, ինձմէ շատ աւելի գործ պիտի տեսնէք. Մայր մը միշտ ուրիշ մէկ կնոջմէ աւելի իշխանութիւն ունի իր զաւկին վրայ. Բայց հոգ չէ. կրնաք իմ անձնուիրութեանս վրայ վստահիլ. Ոչ մէկ նեղութիւն պիտի երեւայ աչքիս.

—Ներեցէք որ բան մը հարցնեմ.

—Իրաւունք ունիք ամեն ուզածնիդ հարցնելու.

—Այրի էք. գիտեմ. զաւակ ունեցա՞ծ էք.

Դաստիարակուհւոյն նայուածքին մէջ լոյս մը շողաց.

—Մէկ հատ, ըսաւ, ջանքեր ընելով իր յուզումը ծածկելու.

—Մա՞նչ էր.

—Ոչ, աղջիկ.

—Եւ կորսնցուցի՞ք զայն.

—Այո՛.

—Քանի՞ տարեկան.

—Շատ պզտիկ էր.

—Անո՞ւնը.

—Լիւսի.

—Խե՛ղճ մայր, հառաչեց տիկին Տըլօռմ.

Եւ սկսաւ լալ. Ինքն ալ յիշեց իր աղջիկը զոր մահն իրմէ յափշտակած էր.

Դաստիարակուհին կամաց մը սրբեց երկու խոշոր արցունքի կաթիլներ. Ինքզինքը կը սեղմէր զսպելու համար հեծկլտանք մը որ զինքը կը խեղդէր.

—Պ. Վան Օսէն ձեզ ըսած ըլլալու է, յարեց տիկին Տըլօռմ, թէ տարին վեց հազար Ֆրանք պիտի ընդունիք.

—Շատ է, տիկին, խի՛ստ շատ.

—Ամենեւի՛ն. Պ. Տըլօռմ կը կարծէր որ նոյն իսկ քիչ է. այս թոշակէն զատ ուրիշ բաներ ալ ձեզ տալու միտք ունի ապագային. Որովհետեւ կարելի եղածին չափ քիչ պիտի հեռանաք Օսօռէն, բնական է որ մեզ հետ մէկտեղ պիտի բնակիք ու ճաշէք. Մէկ ընտանեաց պէս պիտի ապրինք, եւ այնպէս բարեկամութեամբ մը զոր, կը յուսամ, ոչինչ պիտի խզէ. Ձեր սենեակին դուռը ծառայներու սանդուխին նրբանցքին վրայ կը բացուի, միւս սենեակներէն բոլորովին անջատ է. սակայն դուռ մըն ալ ունի որ կը տանի Օսօռի սենեակն, ուսկից բաժնուած է դահլիճով մը որ կրնայ ձեզ հանդերձարանի տեղ ծառայել. Ուզածնուդ պէս այս ամենը կը դիտէք վերջը. Մեր սպասաւորները ձերն ալ պիտի ըլլան. Իրաւունք պիտի ունենաք հրամաններ տալու անոնց, եւ պիտի հնազանդին ձեզ ինչպէս ինծ.

—Պիտի չարաշահեմ չգործածեմ այն իշխանութիւնը զոր կը հաճիք տալ ինծ, պատասխանեց մանկամարդ կինը թեթեւ մը ժպտելով.

—Երբ հասաք Լոնտրայէն, հարցուց տիկին Տըլօռմ.

—Երէկ իրիկուն, բաւական ուշ.

—Ձեր գոյքերը հո՞ս են.

—Ոչ, տիկին. Մտածեցի որ կը վայլէր նախ ներկայանալ ձեզ.

—Ո՞ւր թողուցիք զանոնք.

—Ճերմակեղէններս եւ գոյքերս իմ տունս են տիկին, ի Պաթինեօլ, ուր պզտիկ բնակարան մը ունիմ.

—Լաւ. Քիչ ատենէն կառքը կը լծեն ու կ'երթաք ձեր տունէն կ'առնէք այդ իրերը զորս հոս բերել կ'ուզէք.

Դաստիարակուհին հաւանութեան նշան մը ըրաւ գլխով.

—Հիմայ, եկէք, ըսաւ տիկին Տըլօռմ, ձեր աշակերտուհւոյն քով տանիմ զձեզ.

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Խրիմեան Սրբազանի և ատենապետութեամբ Գեր. Գրիգորիս եպիսկ. Ալեաթճեանի։

Ներկայ էին Գեր. Խորէն արքեպիսկոպոս Նար-պէյ, Գեր. Գրիգորիս արքեպիսկ. Յովհաննէսեան, Գեր. Մատթէոս եպիսկ. Իզմիրլեան, Գեր. Գաբրիէլ եպիսկ. Սրուանձտեանց, 7 վարդապետք և 9 աւագ ու ժողովական քահանայք։ Ընդ ամենը 52 հրաւիրագրեր ուղղուած էին։

Ժամ 8ին ատեանը բացուեցաւ յետ սովորական աղօթից։ Ատենական գործողութիւնք կատարուելէ յետոյ, սկըսաւ ընթերցումն այն գրոյն զոր Յանձնաժողովը պատրաստած էր ի պատասխանի առանձնաշնորհմանց խնդրոյն առթիւ Բ. Դրան պաշտօնագրոյն։ Ընթերցումը տեւեց երեք քառորդ ժամու չափ, յետ որոյ քառորդի մը չափ դադար տրուեցաւ։

Ժամ 9ին ատեանը վերստին բացուելով վիճաբանութիւնք սկսան պատասխանագրոյն վրայ, որ ի վերջոյ նոյնութեամբ ընդունուեցաւ և ստորագրուեցաւ։ Ժողովն որոշեց որ այս պատասխանագիր գալիք գործադիր մարմնոյն միջոցաւ ներկայացուի Բ. Դրան։

Նոյնպէս որոշուեցաւ Եկեղեցական Համագումար Ժողովը վերստին ի նիստ գումարել նոյեմբեր 22ի հինգշաբթի օրը վաւերացնելու համար ժողովոյ ատենագրութիւնները։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ հայ բժշկական մարմնոյն համակրելի անդամներէն Տոքթ. Նազուպեան էֆ. կայս. Բժշկական Ընկերութեան անդամ ընտրուած է։

Բժշկական ընկերութեան ժողովն այս ընտրութիւնը կատարեր է իւր վերջին նստին մէջ, գնահատելով մանրամասն եւ կարեւոր տեղեկագիր մը զոր Տոքթ. Նազուպեան ներկայացուցած էր Ս. Փրկչեան Ազգ. Հիւանդանոցի բժշկական ճիւղին վրայ, յորում ինքը կարեւոր բաժին մը ունի իբր պետ վիրաբուժական ճիւղին։

ՀԱՐՍԱՆԻՔ ԵՒ ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի գիշեր մեծաւ շքով տեղի ունեցաւ ի Սկիւտար, Տպագրական Տեսչութեան ընդհ. քարտուղար Թարգման Ազնըւուրը Փօզոս էֆէնտի Պաղտասարեանի դստեր՝ Ագն. Օրիորդ Լուկիայի ամուսնութիւնն ընդ Մեծ. Յովհաննէս էֆէնտի Միքայէլեանի։ Պսակի արարողութիւնն օրհնեց Գեր. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ալեաթճեան։ Հրաւիրելոց ընտրեալ բազմութիւն մը համախմբուած էր Պաղտասարեան էֆ. ի բնակարանին մէջ, ներկայ գտնուելու այս բերկրալից հանդիսին։

* *

Այս երկուշաբթի օր տեղի ունեցաւ ի Բերա՝ Միհրան էֆ. Տէր-Ներսէսեանի ամուսնութիւնն ընդ Ագն. Օր. Ագապի Օրմանեանի՝ քոյր Գեր. Օրմանեան Սրբազանի։ Ն. Գերապատուութիւն անձամբ օրհնեց պսակի արարողութիւնը։

* *

Նախորդ չորեքշաբթի Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ կատարուեցաւ Տոքթոր Նազուպեան էֆ. ի նշանախօսութիւնն ընդ Ագն. Օրիորդ Մարի Անանոֆի, ի ներկայութեան երկուց կողմանց ազգականաց եւ բարեկամաց պատուաւոր խումբի մը։ Անանոֆ ընտանիքը, որ բաւական տարիներէ հետէ Կ. Պոլիս հաստատուած է, Մոսկուայի վաղեմի և առաջնակարգ հայ գերդաստանի մը կը պատկանի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Մուսուլի նահանգին Սէնճար գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ապտուլմէճիտ պէյ։

Մուսուլի Րավէնտուզ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Արիֆ Հիքմէթ էֆէնտի։

Ծալիսէի աստիճան տրուեցաւ Սպարտայի Դրան հաշուակալութեան առաջին ճիւղին քարտուղարներէն Նէտիմ պէյի։

Ի ԿԱՅՍ ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Վսեմ. Րաիֆ փաշա երէկ կայս. պալատ երթալով Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն առացան։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսէն եւ Ներքին գործոց ու Դատական Վսեմ. Նախարարներէն կազմեալ յանձնաժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ եւ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա երէկ պահ մը Ն. Եպարքոս Քեամիլ փաշայի քով երթալով, խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Ն. Բարձրութեան հետ։

—Ռուսիոյ և Իտալիոյ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրոց պատրաստութեան համար Վսեմ. Տատեան Յարութիւն փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Բ. Դուռն։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Մոնիթէօր կը ծանուցանէ թէ Եէնիտիւնեա Տիմիթրաքի էֆէնտի և Տքթ. Զօղրաֆոս՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով հրաւիրուած էին երէկ, Յունաց Պատրիարքարանի գործոց մասին տեսակցութիւն մը ունենալու համար։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

Եղեռնագործ ատեանն երէկ երկրորդ անգամ ըլլալով զբաղեցաւ Մելքոնի, Աբրահամի ու փախստական Համբարձումի դատովը։ Այս անձինք ի Պէօյիւքտէրէ գինետան մը առջիւ ձերբակալուած էին և վրանին հինգ ղրուշնոց տոմսակներ գտնուած էր՝ վրան մերկ ըմբիշներ նկարուած։

Ատեանն, ըստ տրամադրութեան Պատժական Օրինաց 54րդ յօդուածի յաւելուածին, հինգական տարուան բերդարգելութեան դատապարտեց Մելքոնն ու Աբրահամն. իսկ փախստական Համբարձում՝ ի բացակայութեան դատուելով ըստ տրամադրութեան Պատժական Օրինաց 31րդ յօդուածին, դատապարտուեցաւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և իւր առացուածոց գրաւման։

Դատին ամբողջ մանրամասնութիւնը կը հրատարակենք այս ամսու և վաղուան թիւերով։

ՊՈԼՍԵՑԻ ԲԺԻՇԿՔ Ի ՊԷՐԼԻՆ

Բաց ի բժշկական պատուիրակութենէն և այն մասնաւոր բժիշկներէն որք յաջորդաբար Պէրլին ուղեւորեցան Տոքթ. Քոխի գիւտն ուսումնասիրելու համար, միեւնոյն նպատակաւ Գերմանիոյ մայրաքաղաքը կ'ուղեւորին նաեւ հայազգի բժիշկներէն Տոքթ. Զարդարեան, պարսկական դեսպանատան բժիշկ Տոքթ. Մաքրի, ինչպէս նաեւ երկու հրեայ բժիշկներ՝ Տոքթ. Եաքէնտայի և Միրս։

ՄԱՀ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Կայս. Իրատէով հրաման տրուած է Սթօքհոլմի և Լահէի օսմանեան դեսպան Գարաճա փաշայի, որպէսզի ներկայ գտնուի հանգուցեալ Վիլհէլմ Գ. թագաւորի յուղարկաւորութեան հանդիսին և յանուն Վեհ. Սուլթանին ցաւակցութիւն յայտնէ թագուհւոյն ու հոլանտական կառավարութեան։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՌԷԺԻ

Օսմանեան Ռէժիի կանոնագրոյն բարեփոխման համար կազմեալ յանձնաժողովն երէկ եւս ի նիստ գումարեցաւ կայս. պալատն մէջ ընդ նախագահութեամբ առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյեա փաշայի և մինչեւ իրիկուն խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Ելմտական նախարար Վսեմ. Յաքուպ փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ էր։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հետագրական տեղեկութեանց համաձայն, նոյեմբեր 12ին Հալէպի, Մարաշի ու Համայի մէջ հնամախտի ոչ և է դէպք չէ պատահած։ Նոյեմբեր 12ին նոյն իսկ Ատանայի մէջ մարդ մը հնամախտէ բռնուած է։ Նոյեմբեր 11ին Համայի մէջ 9 հոգի հնամախտէ բռնուելով 10 մահեր պատահած են։

Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը՝ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցած է այն ծրագիրն, որով Պ. Թուքաս մենաշնորհ խնդրած էր Ադրիանուպոլսոյ երկաթուղւոյ կայարանէն մինչեւ քաղաքին մէջ թրամվէյի գիծ մը շինելու համար։

—Երէկ իրիկուն Մախսուսէի 12 թիւ շոգենաւին մէջ, որ Հայտար-Փաշայէն կուգար, ուղեւորներէ մին՝ Ժոզէֆ անուն մարդ մը մեքենային մէջ իյնալով մեռաւ։ Այս անկում յառաջ եկած էր շոգենաւին տատանելէն։

—Նախորդ չորեքշաբթի սոսկալի մրրիկ մը ծագելով Բիոս կղզւոյն մէջ, բազում վնասներ պատճառեր է։ Շատ մը տանց տանիքներն ինչպէս նաև Յունաց եկեղեցւոյն գմբեթը ծածկող կապարը կործաներ է։ Ծովեզրին մօտ գտնուող նաւակ մը ընկըղմեր է, սակայն մէջը գտնուողներն ազատուեր են Լոյտի Եւբէա շոգենաւէն հասցուած օգնութեանց շնորհիւ, բաց ի նաւավարէ մը որ խեղդուեր է։

—Կը խնդրուի մեզ ուղղել տպագրական վրիպակ մը որ սպրդած էր Պրուսայի մէջ հնտահանութեան վկայական առնող անձանց ցանկին հրատարակութեան մէջ, Վկայեալ հնտահաններէն Յարութիւն էֆէնտի Ծրկայեանի մականունը սխալմամբ Սարկայեան տպուած էր։

—Քաղաքային բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն Տ. Անտրէատէս էֆէնտի թաղապետական երկրորդ շրջանակի առողջապահական բժիշկ կարգուեր է։

—Անգլ. դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Ֆինտլէյ Իզմիրէն մայրաքաղաքս դարձաւ։

—Թրոթըր գնդապետն իւր նորապսակ ամուսնոյն հետ Անգլիայէն մայրաքաղաքս կը հասնի մօտ օրէն և աստի Պէրութ կ'ուղեւորի իւր ընդհ. հիւպատոսի պաշտօնին գլուխը անցնելու։

—Հռոմէն կը հերքեն այն լուր թէ Երուսաղէմի Լատինաց Պատրիարք Տ. Բիավի որ վերջերս Իտալիա և Ֆրանսա այցելած էր, վերջնականապէս Հռոմ պիտի հաստատուի, և կարտինալութեան աստիճանի պիտի բարձրանայ։ Ընդհակառակն, Տ. Բիավի ճանբայ ելեր է դէպի Պաղեստին, իւր պաշտօնի գլուխն անցնելու համար։

—Հրեայ հասարակութեան երեւելիներէն Տավիչօն էֆէնտի, մեծահարուստ Շապճի ընտանեաց պետը, շաբաթ իրիկուն մեռաւ Օրթագիւղի մէջ ի հասակի 78 ամաց և յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օրը մեծ հանդիսիւ։ Տավիչօն էֆէնտի Շապճի՝ Պետական խորհրդոյ անդամ էր ժամանակաւ, և Օսմ. ծերակոյտի հաստատութեան թուականին՝ այդ մարմնոյն անդամ կարգուեցաւ։

—Կայս. կառավարութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է՝ Քիւչիւք և Պէօյիւք Չէքմէճէներու շրջակայքը ծագած պաճարախտին ծաւալումն արգիլելու համար։

—Սպանիական դեսպան Պ. Ռիւաթա Ներսէսեանց Բերայի տունը վարձած է 500 ոսկւոյ, կարասեօք հանդերձ։ Սպանիական դեսպանատունը մօտ օրէն այդ տունը կը փոխադրուի։

—Նախորդ քաղաքապետ Մազհար փաշա հանգստեան կոչուած է ամսական 12,500 ղրուշ թոշակաւ, որ իւր ամսաթոշակին կէսն է։

—Ռուսական դեսպանի որդի Պ. Տիմիթրի Նէլիտով որ մայրաքաղաքս եկած էր իւր ծնողքը տեսնելու, այսօր Խտիվէյէի շոգենաւով Եգիպտոս կ'ուղեւորի իւր նաւախումբին միանալու, որուն մէջ կը ծառայէ ծովային սպայի աստիճանաւ։

—Ղալաթիոյ մաքսատան հասոյթք որք 1889 հոկտեմբեր ամսոյ միջոցին 18.000 ոսկի եղած էին, ներկայ տարւոյ հոկտեմբերին 22.000 ոսկւոյ բարձրացած են։ Ասկից զատ, ներկայ տարւոյ հոկտեմբեր 31էն մինչեւ նոյեմբեր 13 (Ն. Տ.), յիշեալ հասոյթք 1300 ոսկւոյ աւելութիւն մը ցոյց կուտան բաղդատմամբ նախորդ տարւոյ միեւնոյն ժամանակամիջոցին։

—Ռուսական դեսպանատան քարտուղարներէն Պ. Սմէկին Պետրպուրկ ուղեւորեցաւ։

ԳՐԻԳՈՐ ԱՃԷՄԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ հաստատուած է ի Ղալաթիա մեծ Խալիլ փաշա խան թիւ 14 հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի գրասենեակն։ Կ'ստանձնէ ամեն տեսակ դատերու փոխանորդութիւն և կը խմբագրէ դատական և առեւտրական գործոց վերաբերեալ գրութիւնք։

* *

Հանգուցեալ փաստաբան Նշան էֆ. Պ. Պօյաճեանի ժառանգորդք պատիւ ունին զեկուցանել հանգուցելոյն պատուարժան յաճախորդաց, թէ նորա գրասենեակին գործերն յանձնուած են առ Գրիգոր էֆ. Աճէմեան, ձեռնհաս եւ պարկեշտ փաստաբանն, որ ստանձնած է շարունակել անոնց հոգատարութիւնն ի գոհացումն յանձնարարողաց։

191 8—13

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Ֆրանսական խումբը այս գիշեր առաջին անգամ պիտի ներկայացնէ՝

ԼԱ ՄԱՍՔՕԹ (LA MASCOTTE)

Պէթինայի դերը պիտի կատարէ Օր. Տէկօյօն։

ՀԵՌԱԳԻՐ ԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՑՈՒՄ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 նոյմ.—Անգլիոյ Խորհրդարանին ձմեռնային նստաշրջան այսօր բացուեցաւ։

Վեհ. Թագուհին իւր գահաճառով կը հաստատէ թէ Խորհրդարանին վերջին բացումէն ի վեր եւրոպեան խաղաղութեան երաշխաւորութիւնք չեն նուազած։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 25 նոյմ.—Տքթ. Քոխի դեղին պատրաստութիւնն այժմ լաւ ճամբու մէջ է։ Մինչեւ որ դեղին մեծաքանակ պատրաստութիւնը յապահովուի, Տքթ. Քոխ իւր դեղին բաղադրութիւնը չպիտի ծանուցանէ հասարակութեան։

—Վիլհէլմ Կայսր ներկայ էր Քափրիվի զօրավարին տուած «խորհրդարանական հացկերոյթին»։ Ճաշէն առաջ և ետքը Ն. Վեհափառութիւն համարձակ խօսեցաւ երեսփոխանաց, մանաւանդ կեդրոնական կուսակցութեան պետ Պ. Վինդհօրսթի հետ։

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ

ՔԷՕԼՆ, 25. — Ռէն գետն և իւր գետակներ կը յորդին։

—ՓՐԱԳԱ, 25.—Մոլտաւ, Էկէր, Սաւաֆա և Թէփլ գետերն յորդեցան։ Քարլսպատ քաղաքը ծանրապէս վնասուեցաւ։ Կամուրջք խորտակեցան։ Հրապարակը ջուր կոխեց։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՀՌՈՄ, 25.—Պ. Քրիսփի չորս տեղերէ միանգամայն ընտրեցաւ ի գլուխ ընտրելոց, այն է՝ ի Փալէրմօ, Սիրակուսա, Մէսինա և Ճիրճէնթի։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 25.—Ոստիկանք սպաննեցին Եասովաք անուն հռչակաւոր աւազակապետն, որ քանի մը գաւառներու մէջ ահ ու սարսափ ձգած էր արմատականութեան դիմակին տակ։

—Կը հաստատեն թէ Նաթալի թագուհի եւս կը կենայ իւր խնդիրն Սքուփշթինային առջեւ հանելէ։

—Ռուսիա հիւպատոսութիւն հաստատեց ի Նիշ։

—Անգլ. կառավարութիւնն ի Պելկրատ առեւտրական գործակալութիւն մը պիտի հաստատէ ներածութեանց և արտածութեանց համար։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա. 14 Նոյմ.

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մէյտ. Տէր)		19 20
Առաւօտեան բացուեցաւ		19 18
Եւս օրին		19 17
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ		78
» » ժամ 5ին		77 27

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A Սէրի	40
»	B »	22 1/4
»	C »	19 18

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր	4 34
Քրէտի Ժէնէրալ	մէժ. »	9 15
Գազ ալ Գոնա	» »	6 25
Սօս. Շահմ Եվրոպէր	» »	4 28
Թրամուէյ	» »	535
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր	75 3/4
Անատոլու երկաթուղի Լոնտոնի	Փ. Կ.	147

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	86 89
Անգլիական ոսկի	»	109 28
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	107
Իմբերիալ	»	91 15
Ֆլորին	»	51 10
Ռուսական թղթադրամ	»	7 80
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	107 38
Վեցնոց	»	102 30
Հինգնոց	»	102 20
Մէթալիք	»	100
Թուֆէքլի	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 25 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 95
» » 4 1/2 %	104 42 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	18 10
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	313 75
Բանք Օթօման	603 75
Կրէտի Լիոնէ	783 75
Իտալական Ռանթ 5 %	93 7 1/2
Հելլենական 5 %	463 75
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	402 50
Եգիպտական միացեալ	481 25
Բանք տը Բարի	822 50
Օսմ. Հանր. արժէթուղթ	453 75
Սուէզի ջրանցք	2385
Սպանիական արտաքին	73 13/16
Րիօ Թէնթօ	582 50
Մէռիտիօնալ	680
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 35 1/2

Լոնտոն, 25 Նոյմ. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ	95 11/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 3/4
» » » Ա	40
» » » Բ.	22 1/4
» » » Գ.	17 3/4
Փոխառութիւն 1877	100 1/2
Բանք Օթօման	13 13/16
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	94 1/2
» առանձ. (բրիվիլէժիէ), նոր...	90 5/8
Րիօ Թէնթօ	22 15/16
Տօմէնիալ (փոխառ. Դաիրա)	102 1/4
Հելլենական 5 %	89 1/2
Մոնոբոլ »	71 1/2
Ռուսական 1889	97 1/2
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 35 1/2

Վիեննա, 25 Նոյմ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	36 30
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	135 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 45

Պերլին, 25 Նոյմ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 32 1/2
Ռուսաց թղթադրամ	236 75
Օսմանեան երկաթուղի	77 70
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	17 95

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 25 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	94 90
Օսմանեան քոնսոլիտէ Դ.	18 7 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
Օսմ. Ռէժի	316 25
Բրիօրիթէ Թիւրք	402 37 1/2
Օսմ. Հանր. արժէթուղթ	453 50
Բանք Օթօման	601 25
Րիօ Թէնթօ	581 25

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՄՈՒՇ, 1 Նոյեմբեր

Տարօնոյ նորընտիր Ընդհ. Վանահայր Առաջնորդի պաշտօնը վաւերացնող կայս. Պէրաթն և Պատրիարքական կոնդակը հասած լինելով, Մշոյ Գաւառ. Երեսփոխ. Ժողովն նախընթաց ամսոյ 26ին, ուրբաթ օր, յ'Եկեղեցին Ս. Մարինէի ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Պ. Յովհաննու Վանուց միաբան Արժ. Տ. Առաքել վարդապետի և ատենապետութեամբ Մեծ. Կարապետ էֆ. Փօթիկեանի։ Նախորդ նիստի արձանագրութիւնը ընթերցուելէ և առանց ոև է դիտողութեան վաւերացուելէ ետքը, ժողովն անցաւ Օրակարգին՝ որ էր «Ընթերցումն Պատրիարքական կոնդակին որ վասն ընտրութեան Ընդհ. Վանահայր—Առաջնորդի», որ ընթերցման միջոցին մինչեւ վերջ Տեարք Երեսփոխանք յոտնկայս և խորին լռութեամբ ունկնդրելով, ըստ միահամուռ բաղձանաց ժողովականաց պաշտօն տրուեցաւ քանի մը անձանց Առաջնորդարան երթալ և Գեր. Հայր Խարախանեան յ'Եկեղեցի հրաւիրել։ Եւ որպէս զի ընդունելութիւնն հանդիսաւոր լինէր, Ատենապետ էֆէնտի կանխահոգ կարգադրութեամբ Հայոց Միաց. ընկերութեան Մշոյ Ներսէսեան վարժարանէն խումբ մը երգեցիկ աշակերտներ բերուած և եկեղեցական շապիկներ զգեցած, ուսենի թարմ ոստեր ի ձեռին եկեղեցւոյ դուռը Գեր. Ընդհ. Վանահայր Առաջնորդ Հօր կըսպասէին։ Երեւելուն նորա, պատշաճ մաղթերգով մը դիմաւորելով առաջնորդեցին զնորին Գերապատուութիւն յ'եկեղեցին, ուր Երեսփոխան տեարց կողմէ համակրական ցոյցերով ընդունուելէ յետոյ, ատենապետ էֆ. ի դիմաց Ընդհ. Ժողովոյ Տարօնոյ, ներբողալից բանիւք շնորհաւորեց զպաշտօն Գեր. Հայր Խարախանեանի և առաջարկեց Սահմանադրութիւնն անթերի գործադրելու համար ուխտել առաջի Ս. Սեղանոյ և ի ներկայութեան Ընդհ. Ժողովոյն։ Գեր. Հայր Խարախանեան ի պատասխանի Մեծ. Ատենապետ էֆէնտիի առաջարկութեան, կարճ այլ ազդու ատենախօսութիւն մը ընելով խօսեցաւ Վանահայր Առաջնորդի մը պաշտօնի ծանրութեանց և Ազգ. Ժողովոյ աջակցութեան պարտականութեանց մասին, և ապա յարեց «Կուզէ՞ք որ հրապարակաւ ուխտեմ Սահմանադրութիւնն անթերի գործադրելու համար, բայց այն օրէն, երբ այս վեղարի տակ մտայ, ուխտած եմ արդէն լռելեայն, Ազգին և Եկեղեցւոյ պատկառ մնալ. մինչեւ ցարդ բաց ի Պատրիարքներէ, գաւառաց մէջ չէ տեսնուած որ Առաջնորդներէ եւս Սահմանադրական ուխտ պահանջուի զոր՝ այժմ՝ առաջինն ըլլալով, կը պահանջէք յինէն, բայց փոյթ չէ, կ'ուխտեմ», և ապա դէպի Սեղանը դառնալով կատարեց իւր ուխտը։ Նիստն արդէն վերջացած լինելով, Գեր. Հայր Խարախանեան միեւ նոյն հանդիսիւ Առաջնորդարան դարձաւ։

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ՀԱՅ ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԼՈՑ

ՄԵԼՔՈՆԻ, ԱԲՐԱՀԱՄԻ ՈՒ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԻ ԴԱՏԸ

ԱՌԱՋԻ ԵՂԵՌՆԱԳՈՐԾ ԱՏԵԱՆԻՆ

Բ. դատավարութիւն 13 Նոյմ. երեքշաբթի

Երէկ Եղեռնագործ ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ Մելքոնի, Աբրահամի ու փախստական Համբարձումի երկրորդ դատավարութիւնն։ Այս անձինք, ինչպէս կը յիշուի, Պէօյիւքտէրէի մէջ գինետան մը առջեւ ձերբակալուած էին և վրանին հինգ ղրուշնոց տոմսակներ գտնուած էր՝ վըրան մերկ ըմբիշներ նկարուած։ Այդ տոմսակներէ միոյն վրայ «Հայաստանի առաջին գոհերը» գրուած էր և Մելքոն, Աբրահամ ու փախստական Համբարձում ամբաստանուած էին իբրեւ անդամ խռովարարաց խումբին։

Դատարանը կը կազմէին նախագահ Վասըֆ էֆէնտի և անդամք՝ Մէհմէտ պէյ, Էմին պէյ, Նիքօլաքի էֆէնտի եւ օգնական անդամ Մատթէոսեան Յարութիւն էֆէնտի։ Ընդհանուր դատախազին կողմէ ներկայ էր օգնականն Մէմտուհ պէյ։ Ներկայ էին նաեւ ամբաստանեալներէ Մելքոն ու Աբրահամ եւ իրենց փոխանորդը՝ փաստաբան Թընկըր Սիմոն էֆէնտի։

Դատն սկսաւ ժամ 8½ին։ Նախ և առաջ Նախագահը խօսք առնելով համառօտակի պատմեց անցեալ նստի դատավարութիւնը։ Ն. Վսեմութիւն ըսաւ որ, թէեւ դատը յետաձգուած էր բերել տալու համար խնդրոյ նիւթ եղող տոմսակներէ մին, որ ի կայս. պալատ կը գտնուէր, սակայն հասկըցուած ըլլալով որ անկարելի պիտի ըլլայ այդ տոմսակին բերուիլն և արդէն նախնական քննութեանց տեղեկագրոյն պարունակութեամբն ալ խնդիրն բացատրուած ըլլալով, դատը պիտի շարունակուի։ Նախագահը յետոյ հարցուց ընդհանուր դատախազի օգնականին թէ ի՞նչ էր իւր պահանջմանց եզրակացութիւնը։

Մէմտուհ պէյ.—Դատին վերլուծութեան պահուն յառաջ բերուած ապացոյցներով, որք հաստատուեցան դատավարութեան միջոցին, ամբաստանելոց յայտարարութիւններէն յառաջ եկած փաստերով և ոստիկանաց ժողովոյ նախագահին տեղեկագրով, կը հասկցուի թէ ամբաստանեալ Մելքոն ու Աբրահամ և փախստական Համբարձում տպագրած ու հրատարակած են այն պատկերազարդ տոմսակներն որոնցմով նպաստ պիտի հաւաքուէր Վանայ կողմը զրկուելիք խռովարարաց համար և հետեւաբար անդամ են խռովարարաց խումբին։

Ուստի կը պահանջեմ որ Մելքոնի ու Աբրահամի համար՝ ի ներկայութեան, եւ փախստական Համբարձումի համար ալ ի բացակայութեան ոճրագործութեան վճիռ արձակուի։

Նախագահը յետոյ հրաւիրեց ամբաստանելոց փոխանորդ փաստաբան Թընկըր Սիմոն էֆէնտին, խօսիլ ինչ որ պիտի ըսէր ի պաշտպանութիւն իւր փոխանորդելոց։ Թընկըր Սիմոն էֆէնտի ոտքի ելնելով հետեւեալ կերպիւ խօսեցաւ.

—Բաւ լիցի թէ ես այս պաշտպանութիւնն ստանձնած ըլլամ ոճրագործը պատժոյ ճիրաններէն ազատելու և կամ ոճիրը ծածկելու նպատակաւ։ Նախապէս պատասխանելով սա հարցման թէ պատիժը մարդկային ընկերութեան օգուտ մը ունի՞, ըսած եմ թէ սկզբամբ օգուտը կը գերազանցէ զվնասն։

Օսմանցւոց յայտնի և ծանօթ է որ ես համոզում գոյացուցած եմ թէ՝ որպէս զի ոճրագործն առանց պատժի չմնայ, պէտք է զնա փնտռել, ձերբակալել, հարցաքննել և օրինական այլ եղանակներով կարելի եղած քննութիւնները կատարել։ Ես երկար տարիներէ ի վեր այդ եղանակաւ ճառած եմ։

Այս դարուս մէջ ընդունուած ճշմարտութիւն մըն է թէ ոճիրն ալ հիւանդութիւն մըն է, որ ժառանգական է հօրէ ի որդի։ Այս ճշմարտութեան դէմ եղած ամեն առարկութիւնք անընդունելի են ի բաց ակներեւ վիճակէն և պայքար մըն են փորձելու ճշմարտութեան մը դէմ։ Այս ճշմարտութիւնը հերքողներն վիճակակից են անոնց որք կուրանան թէ նպաստներ տրուելով ոճրի մէկ մասը կարելի է ոչնչացնել։ Հետեւաբար այդ տեսակ կարծիքներ յայտնողները զուր ջանք մը կ'ընեն ուրանալու ճշմարտութիւն մը որուն համար փիլիսոփայք բոլորն ալ համակարծիք են։ Աւելի պարզ խօսելով, ոճրագործութիւնն ընդհանրապէս բնութիւն է, Մարդ մը իւր մանկութեան ժամանակ լսած ու տեսած բաներն միտքը պահելով իբրեւ երկրորդ բնութիւն, ազդեցութիւն կ'ընէ իւր վրայ։ Երբեմն ոճրագործք այս վիճակին արդիւնքն են։

Ասկից կը հասկցուի թէ այն մարդն, որ դատարանի մը կողմէ ոճրագործութեան համար արդարացի վճիռ մը ստացած է, հետեւեալ չորս կէտերուն գոնէ մէկուն կը վերաբերի։ Այսինքն այդ մարդ կա՛մ ոճրագործ ծնած է, կամ փոքր հասակէն ոճրագործութեան վարժուած է, կամ հիւանդ ու յիմար է և կամ պէտքը յաղթած է իւր լաւ բնաւորութեան։

Հարկ չէ բացատրել թէ բուն իսկ դատին և այս տեսակ պաշտպանութեան մը մէջ անհամաձայնութիւն մը չկայ, որովհետեւ ձեռք բերուած արդիւնքը ոճրագործին պատժուելուն մէջ կը կայանայ։ Եթէ անհամաձայնութիւն մը կայ, այն ալ սա է թէ ոճրագործութիւնը ի՞նչ եղանակաւ պիտի որոշուի։ Ուստի հարկ է որ այն պատուարժան անձինք, որք պաշտօն ունին ոճրագործութիւնը որոշել, համոզուելով թէ ոճիրը վերոյգրեալ չորս կէտերէն առաջ կուգայ, քննեն և երեւան հանեն թէ ոճիրը այդ կէտերու ո՞ր մասէն առաջ եկած է։

Աւասիկ միայն այս կերպիւ, գործոյն իւր պատասխանատուութեան աստիճանաւ և ոճրագործն իւր ոճրին համեմատութեամբ կը պատժուի, և եթէ վճիռն ալ մեր Պատժական Օրինաց տառին պատշաճի, օգուտն ևս համապատասխանած կ'ըլլայ և այս կերպիւ օրինաց նպատակը ձեռք կը բերուի։ Այս պարագայի նուրբականութիւնը ընդունուած է յամենուստ։

Եթէ պատիժը նկատուի իբրեւ մարդկային ընկերութեան վրիժառութիւնը, դարձեալ այդ սկզբունքին համապատասխան է։ Միայն երբ մարդ մը իւր կիրքը զսպելով կառավարութեան դիմէ, այդ մարդու ընթացքը գովելի է, կարելի է որ ոճիր մը գործուելու համար եղած նախնական գործողութեանց մէջ միտքը հակառակ կողմը հակի։ Հոս ի գործ դրուելիք արդարութիւնը բացարձակ է։ Այդ արդարութեան գործադրութեանը կըսպասենք։ Բացարձակ արդարութիւնն ալ խղճին ցոյց տուած զգացումներէն կը ծնի։ Արդարեւ խիղճը կիմացնէ բարին ու չարն, կարելի է որ չարը գործողն ալ ցոյց տայ և գրգռէ անոր նկատմամբ պատիժ մը ի գործ դնելու, մինչդեռ հակառակ պարագային մէջ ի վարձատրութիւն կը հրաւիրէ։ Այս պատճառաւ բացարձակ արդարութիւնը գործադրող պաշտօնէից խիղճերը պէտք է որ և է ազդեցութեան ներքեւ չգտնուին և թէեւ մարդուն համար կարելի չէ ազդեցութիւններէ բոլորովին ազատ մնալ, սակայն խիղճերը պէտք է որ անպարտութեան ապացոյցներուն բարոյական ազդեցութեանը ներքեւ մնան, որովհետեւ լաւագոյն եւս է սխալելով ոճրագործ մը անպարտ արձակել, քան թէ անմեղ մը սխալմամբ դատապարտել։ Ասոր համար պաշտպանութիւնն ամենահարկաւոր և նուիրական է և զայն իրաւամբ ի գործ դնողն ալ գնահատելի։

Տէ՛ր նախագահ, այն դատաւորք, որք Մելքոնի, Աբրահամի ու Համբարձումի մահուան դատապարտուիլը ձգտելէ կը խնդրեն, տեսնե՞ք ի՛նչ տեսակ դատ մը ձեզ կը ներկայացնեն և ի՛նչ կերպիւ կը բացատրեն իրենց այն պահանջքն որով ոճրագործութեան վճիռ կ'ուզեն։ Իբրեւ թէ մտադրութիւն կայ եղեր Հայաստան կոչուած տեղ մը անջատել օսմանեան երկիրներէն, այս նպատակն իրագործելու համար մասնախումբեր (քոմիթէ) կազմուած են եղեր, գործադրութեան սկսուեր եւ ամբաստանեալք ալ այդ ոճրագործութեանց մէջ մասնակցութիւն ունեին եղեր։ Ի՞նչ կերպիւ, ե՞րբ, ի՞նչ աստիճան։ Այս երեք կէտերու պատասխան տալէ առաջ կ'ըսեմ թէ առաջին մասին մէջ, այսինքն սկզբամբ, Պատուարժան դատարանիդ միտքը սխալ ճամբու մը կ'առաջնորդուի։ Այո, Հայոց վերագրեալ այդ ոճիրներ գոյութիւն չունին և ամեն ատեն ու ամեն պարագայի մէջ անհիմն ու երեւակայական են այն կարծիքներ թէ այդ ոճրագործութիւններ գոյութիւն ունին։ Ո՞վ կարող է ցոյց տալ ուրիշ քրիստոնեայ ազգ մը որ հայոց պէս ամենայն հաւատարմութեամբ և եռանդեամբ ծառայած ըլլայ օսմանեան օգոստափառ գերդաստանին, որ սուրով յաղթած է այս ընդարձակ երկիրներուն եւ որ իրաւունք ունէր ժողովուրդն իբրեւ գերի նկատելու։ Ո՞վ կրնայ համարձակիլ ուրանալու հայոց հաւատարմութիւն որ առակ մը համարուելու աստիճանին հասած է։ Այն հայ զաւակներն, որք իրենց նախնիքներէն ուսած են թէ վեհապետական իրաւունք մըն է այդ, իրենց պատիւ եւ պարտականութիւն կը համարին խոստովանելու թէ երբեմն արժանացած են շատ մը թոյլտուութեանց, առանձնաշնորհմանց և այլ այդ կարգի շնորհներու։ Այս պատճառաւ

կը համարձակին ջրելու եւ մերժելու իրենց վերագրեալ ամեն ինչ, Իրաց այս վիճակն ապացուցուած է պատմութեամբ. Ասկից մեծ ապացոյց, ասկից աւելի արդար վկայ կրնա՞յ ըլլալ. Դեռ երկու տարի առաջ հայոց ամենէն մեծ փարթամներն պաշտօնական «Հաւատարմութեան Դպրոց» (Մէքթէպի Սատըքը) անունը տըրուած էր.

([illegible])

ԼԱԶԱՐԵԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՏՕՆԸ

Թիֆլիսի լրագիր մը հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանի հաստատման 75ամեայ յոբելեանի հանդէսը.

Ներկայ 1890 թուի մայիսի 10 ին լրացաւ Լազարեան ճեմարանի 75 րդ ամեակը և այսօր, հոկտեմբերի 24 ին՝ ճեմարանը տօնում է շատ համեստ կերպով իր այդ երկարատեւ գոյութեան տարեդարձը. Այսօր ուսում չը կայ ճեմարանում և 11 ժամին բոլոր հայ աշակերտները գնացին եկեղեցի, ուր Ս. պատարագին երգում էր աշակերտների երգեցիկ խումբը, եօթներորդ դասարանի աշակերտ Գ. Առաքելեանցի ղեկավարութեամբ. Ս. պատարագին ներկայ էին, բաց ի Լազարեան ճեմարանի հայ պաշտօնեաներից, բազմաթիւ հայ ուսանողներ Մոսկվայի համալսարանից, Լազարեան ճեմարանի նախկին աշակերտներ, մի քանի բարձրաստիճան անձինք ճեմարանիս հին սաներից, տեղիս հայ հասարակութիւնը և ականաւոր մարդիկ. այնտեղ էր նաև մեր մանուկ գրականութեան ներկայացուցիչ Պ. Աղայեանց և Նոր-Նախիջեւանի հայոց երկու ներկայացուցիչները՝ Պ. Չալխուշեան և Գ. Չարըխեան.

Ս. պատարագից յետոյ վերադառնալով ճեմարան, բոլոր աշակերտները կարգով շարվեցան աւագ մատենադարանում. իսկ մանկավարժական խորհրդի դահլիճը նշանակուած էր պատուաւոր հիւրերի ընդունելութեան համար. այդ դահլիճում դափնեայ պըսակներով զարդարուած էին Լազարեան պերճ տոհմի նահապետ Ղազար աղայի, նրա երկու որդոց Յովհաննէսի և Յովակիմի իւղանկար պատկերները, ճեմարանի վերջին հոգաբարձու՝ հանգուցեալ Խաչատուր աղայի կիսարձանը, որը կանգնեցրել էր նրա համար Մոսկվայի երախտագէտ հայ հասարակութիւնը այն պատճառով, որ Խաչատուր աղան 1865 թուին նուիրել էր իր ազգասէր նախնեաց ճեմարանին 200 հազար րուբլի մեծ գումարը այն իսկ միջոցին, երբ ճեմարանը կատարում էր իր 50–ամեայ յոբելեանը. Դահլիճը կամաց կամաց լցվում էր հանդիսականների խուռն բազմութեամբ. կէսօրվայ մօտ ժամը 1ին ներս մտաւ Մոսկվայի գեներալ-նահանգապետ իշխան Դոլգօրուկով, ուղեկցութեամբ Մոսկվայի շրջանի հոգաբարձու կոմս Կապնիստի և նրա օգնական Պ. Սաղօկովի. ճիշդ 1 ժամին ամբիօնի վրա երևաց Լազարեան ճեմարանի ներկայ վերատեսուչ Պ. Գէորգ Քանանեանց, որն իր ընդարձակ գեղեցիկ ճառում ազդու կերպով նկարագրեց ճեմարանի պատմութեան ամենանշանաւոր հանգամանքները և շրջանները, երբ Լազարեան ճեմարանը իր արեւելեան լեզուներով և ծրագրով բացառական դիրք գրաւելով կայսրութեան ուսումնարանների մէջ, իր հիմնադրի ու նրա որդոց անխոնջ փաստակների շնորհիւ արժանացաւ վայելելու այնպիսի պետական բարձրաստիճան անձանց հովանաւորութիւնը, որպիսիք էին կոմս Արակչէեվ, իշխան Օրլով, Բենկէնդորֆ, Բուտկօֆ, նախկին ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր կոմս Դիմիտրի Տօլստոյ. Մանաւանդ այս վերջինի գործունէութիւնը Պ. Քանանեանց չէտեց առանձին մանրամասնութեամբ. 1870 թուին հազիւ մի տարի էր անցել ճեմարանիս մասնագիտական դասարանների փակվելուց, երբ Լազարեանցի թախանձանքով այն ժամանակվայ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր կոմս Դ. Տօլստոյ մեծ ուրախութեամբ յանձն առաւ ճեմարանի գլխաւոր կառավարչի պաշտօնը. Արդարեւ 1871 թուին անձամբ գալով Մոսկվա և երկու օր յաճախելով ճեմարանը, կոմս Տօլստոյ մօտից ծանօթացաւ նրա հանգամանքներին, խորհուրդ կազմեց ճեմարանի պաշտօնեաներից իր նախագահութեամբ և ուշիուշով լսելով իւրաքանչիւրի կարծիքը, ճեմարանի համար մշակեց առանձին կանոնադրութիւն, որ և հաստատվեց Բարձրագոյն իշխանութիւնից 1872 թուին. Ահա այդ իսկ կանոնադրութեան զօրութեամբ նորից բացվեցան մասնագիտական երեք կուրսերը և կառավարվում է ճեմարանը (գիմնազիական դասարանները). Կոմսից յետոյ, կամենալով մի անգամ ընդ միշտ ապահովել ճեմարանի ապագան և գոյութիւնը զանազան պատահարներից եւ արու զաւակ չունենալու պատճառով, վերջին հոգաբարձու Խաչատուր աղան Լազարեան ճեմարանը յանձնեց ազգային լուսաւորութեան մինիստրութեան հսկողութեանը. Այնուհետեւ հոգաբարձութիւնը դադարեց և պատուաւոր հոգաբարձուի տիտղոսն անցաւ Լազարեանց կրտսեր ճիւղին, այն է իշխան Աբամէլիք-Լազարեանցի տոհմին որի այժմեան ներկայացուցիչն է երիտասարդ Սիմէօն Աբամէլիք-Լազարեանց.

Արդ՝ համաձայն Խաչատուր աղայի կտակին, ճեմարանի մայր գումարը, որ համնում է մինչեւ 900,000 րուբլի, Լազարեանց թոշակաւորների իրաւունքը, հայոց լեզուի ու կրօնի դասաւանդութիւնը Բարձրագոյն իշխանութիւնից հաստատված կանոնադրութեան զօրութեամբ, անձեռնմխելի է. Բացի դրանից, որովհետեւ ճեմարանը հիմնված է յատկապէս չքաւոր հայոց զաւակների համար և աշակերտների 2/3ը միշտ հայեր են, ուստի ըստ օրինի, կառավարիչներից մինը կամ վերատեսուչը և կամ տեսուչը անպատճառ հայ պիտի լինի, որպէս եւ է իրօք.

Պ. Գ. Քանանեանցից յետոյ Պ. Գ. Խալաթեանց կարդաց մասնագիտական կուրսերի հաշիւը. Պ. Կուդրեավցեվ, մանկավարժական խորհրդի քարտուղարը, կարդաց վերջին քննութիւնների հաշիւը և նոյն միջոցին սկսվեց պարգեւաբաշխութիւնը. Վերջապէս ամբիօնի վրայ բարձրացաւ Նոր-Նախիջեւանի հայոց պատգամաւորներից մինը, Պ. Չալխուշեան. իր գեղեցիկ ատենաբանութեան մէջ նա մեզ աւետեց, թէ Նոր-Նախիջեւանի դումայում, քաղաքագլուխ Պ. Բալաբանեանի նախագահութեամբ, արտաքոյ կարգի նիստ է կայացել, ուր վճռված է եղել առանձին պատգամաւորութիւն ուղարկել Մոսկվա՝ քաղաքի կողմից շնորհաւորելու Լազարեան ճեմարանի 75ամեակը. այս խօսքերից յետոյ երիտասարդ պարոնը, իբրեւ ճեմարանի նախկին աշակերտ, ջերմ և անկեղծ բառերով թէ իր քաղաքացիների և թէ յատուկ իր կողմից արտայայտեց երախտագիտութեան խորին զգացմունքներ ճեմարանին, որին պարտական է մանաւորապէս Նոր-Նախիջեւանը և ընդհանրապէս հայ և ռուս հասարակութիւնը. Պ. Չալխուշեանի ճառը բուռն ծափահարութեամբ ընդունվեց և այնպիսի քաղցր տպաւորութիւն թողեց ներկայ գտնվող հասարակութեան վրա, որ մինչեւ անգամ ծերունի գեներալ-նահանգապետ իշխան Դոլգօրուկով և կոմս Կապնիստ ենելով տեղերից, ձեռք մեկնեցին երիտասարդ պատգամաւորին և յայտնեցին նրան իրանց գոհունակութիւնը. Պ. Չարըխեան մի ուղերձ կարդաց Նոր-Նախիջեւանի սեմինարիայի կողմից, ապա լատիներէն լեզուով իր alma mater ճեմարանի 75ամեակը շնորհաւորեց. Մոսկվայի հնագիտական ընկերութեան ուղերձը կարդաց նոյն ընկերութեան քարտուղար, Լազարեան ճեմարանի նախկին աշակերտ, Պ. Տրուտովսկի. ուսանողների կողմից կարդացին Մինաս Բերբերեանց և Վեսելովսկի. Բազմաթիւ հեռագիրներից կը յիշեմ միայն մի քանիսը. մեր ալեւոր ծերունի Մ. Էմինից, պրօֆ. Սերեբրեակօվից, Էջմիածնի ճեմարանի ուսուցիչներից՝ Ս. Մանդինեանցից, Ջարգարեանցից, Յ. Յովհաննիսեանցից, Պիտանեանցից և այլն.

Հանդէսը վերջացաւ Ռուսաց ազգային երգով զոր երգեցին աշակերտները. արդէն չորրորդ ժամն էր, երբ հասարակութիւնը, քաղցր տպաւորութեան տակ, սկսեց ցրվել.

Վերջացնելով նամակս, պարտք եմ համարում աւելացնել, որ վերջին վեց տարվայ տնտեսութեան շնորհիւ ճեմարանում 32,000 րուբլի պահեստի գումար է գոյացել, որ միջոց է տալիս ճեմարանի վարչութեան մի առանձին և ընդարձակ դահլիճ կառուցանելու աշակերտների համար. Բաց ի դրանից, բաւական խոշոր նուիրատուութիւններ եւս եկել են մասնաւոր անձանց կողմից թոշակաւորների թիւն աւելացնելու համար, մօտաւորապէս 50,000 րուբլի. իսկ հանգուցեալ Յ. Յովհաննեանցի մահից յետոյ Եղիկեանեանցի գումարն էլ մտել է մեր ճեմարանը.

ՀՕԼՏԷՆԻ ՓԱՑԵԼ ՄԱՐԴԸ

Թերեւս քիչ մը ուշ ըլլայ, ազնիւ ընթերցող, խօսելու համար Թօմաս Հօլտէնի Փանթօզներուն վրայ որք մէկ քանի ամիսներէ ի վեր ամբողջ Բերան կը զուարճացնեն իրենց խաղերով, բայց կը յուսամ որ կը հաճիս ներել ինձ, ի շնորհս այն առածին՝ «Աւելի լաւ է անագան քան երբեք», որ փաստն է բոլոր ծոյլերուն, եթէ յայտնեմ քեզ համառօտիւ այն տպաւորութիւնները զորս անցեալները կրեցի այդ ներկայացումներէն միայն.

Թատրոնը մութ էր. կաղերուն շատ փոքր մէկ մասը միայն վառած էին, որպէս զի տեսարանին ամեն կողմերը շլուսաւորուին և Փանթօզներուն Փանթօզութիւնը կատարելապէս երեւան չելնէ. Երբ վարագոյրը բացուեցաւ, պզտիկ, փողփողուն, գօղտրիկ վարագոյր մը, տեսանք նոյնպէս պզտիկ, գրեթէ մանրադիտական, և այնպէս փողփողուն թատերաբեմ մը. գոյնզգոյն լապտերներ դաղդղուն լոյս մը կը հեղուին այն թաւշեայ ողորկ յատակին և այն ոսկեզօծ որմերուն վրայ. Երաժշտութիւնն սկսաւ, զուարթ և ոստոստուն երաժշտութիւն մը. և ահա երեւցան փայտեղէն մարդուկները. այնչափ շնորհալի, այնչափ բարեձեւ ու համակրելի որչափ չեն յաճախ նոյն իսկ մարդկային փայտերը. շողշողուն հագուստներ, պճնուած ակնախտիղ ծալքերով, ոսկեզօծ զարդերով պսպղուն քարերով կը ծածկէին իրենց փոխր կմախքը. Եւ այդ ճապուկ ու ճարպիկ էակներն սկսան ցուցնել մեզ իրենց բիւր ճարտարութիւններն. ոմանք լարերու վրայ խաղացին ի ձայն երաժշտական գործեաց. այլք նուագահանդէսներ կազմեցին ձայնաւոր ու գործիական, կային որ պզտիկ թատերգութիւններ ներկայացուցին և ոմանք ալ պարեցին. Տեսնելու էր բայց ի՛նչ անխառն զուարթութիւն կը ծորէր այն անկենդան սեւեռեալ բիբերէն, ի՛նչ կատակաբանութիւններ ու ի՛նչ քրքիջներ այդ փայտէ շըրթունքներէն. Եթէ պզտիկ տղաք կային (և շատ կային) հանդիսատեսաց մէջ, անշուշտ մտքերնուն կ՚ըսէին՝ «Օ՜, բայց այս չափահաս մարդերը, այս մօրուքով պարոններն ու երկայնամազ այս կիները մենէ շա՜տ աւելի անառակ են. Իրարու ետեւէ կը վազէին, զիրար կը ծեծէին, զիրար կը ծաղրէին, իրարու դարաններ կը լարէին, ու կը խնդային, ու կը ցատկէին, ու կը պարէին.

Այդ փայտէ մարդերուն հոյլին մէջ կուգային մտնել երբեմն աւելի արտառոց էակներ, արջ մը, Թաւարծի, լայնաթաթ ու աճեղամասունչ, որ զարմանալի համերութեամբ կը տակար անառակ Փանթօզներէն միայն չարաճճի խաղերուն. կըմախք մը, ճշմարիտ մարդկային կմախք մը, որ միակ տխուր խաղը կը կազմէր այդ զուարթութեանց փայլուն համերգութեան մէջ, և որ, տրամաթախիծ երաժշտութեան մը թրթռումներով, կուգար ժանտատեսիլ պար մը պարել, մահու պար, դանդաղ, չարագուշակ պար մը.

Եւ ապա յանկարծ տեսարանը կը փոխուէր, և ցնորական պատկերներ երեւան կ'ելնէին, շլացուցիչ ելեքտրական լոյսով մը լուսաւորուած. ովկիանոսին խորութիւններն էին որ կը պարզուէին և որոնց հեղուկ թափանցկութեան մէջէն կը նշմարէինք հրէշային գազաններու եւէշը, բիւրագալար ու երբնամորթ օձերու փաղփուն օղակները, արիւնաքրու պղպջուններու քսումելի թաթերը, կոկորդիլոսներու վիրապային երախներն, ու խայտարղէտ ձուկերու խուսափուկ հոյլերն, ու նաւի բեկորներ, ու ընկղմեալ մարդերու գլուխներ, փտած կմախքներ, ջախջախեալ անդամներ, ամբողջ արձաներքն և ամբողջ գանձերը, ամբողջ փայլն և ամբողջ խաւարն ստորանդնդային այն աշխարհաց.

Եւ ահա նորէն կ'աներեւութանար տեսարանը գոգցես մոգական ազդեցութեան մը հրամանով, և կը փոխադրուէինք Հազար և մի գիշերաց պերճափառ մէկ դըրախտը, ուր գեղուհիներ, կամ, արեւելեան բառով, հուրիներ կը շրջէին լուսեղէն մթնոլորտի մը մէջ, ու կը վերանային, ու կը ցնդէին խունկի մը պէս որ տաճարին մէջ կը բարձրանայ.

Եւ բոլոր այս խաղերն, այս տեսարաններն, այս սիրուն ու զուարթ էակներն և իրենց անվնաս չարաճճիութիւնները, բոլոր այդ նուագներն ու փողփողումներն, այդ հրաշալի պատկերներու ամենքն ալ այնչափ ջերմարդկային հրապոյր մը ունէին որ մարմնացած երազ մը կը կարծէի որ մեր աչքերուն առջեւ այդպէս հրեղէն աշխարհներ կը պարզէր. կը թուէր ինձ թէ հեռաւոր մոլորակի մը մէկ մասն էր այն որ հսկայ հեռադիտակի մը մէջէն կ՚երեւէր մեզ, իր բիւրերփնեան դաշտերով և իր ոստոստուն խօլ էակներով.

Եւ որովհետեւ ամէն բանի մէջ, և մանաւանդ ամէն բանի վերջը քիչ մը փիլիսոփայութիւն պէտք է խառնել, իմ մըտքէս ալ կանցնէր, այդ տեսարանները դիտելով, բաղդատել այդ մարդկային ծաղրանկարները մեզ՝ իրական մարդոցս հետ. և ինձ կը թուէր թէ չափազանց վեր չէինք անոնցմէ, որովհետեւ մենք ալ անծանօթ զօրութիւն մը կը խաղցնէ շատ աւելի ողբալի և մթին տեսարաններու մէջ, շատ աւելի դառնալուր երաժշտութեամբ մը. անհեղ մեքենագործ մը, Ճակատագիրը, Դիպուածը, կամ Աստուած, ով որ կ'ուզէք. մէ՛կը վերջապէս, անողոք, անծանօթ զօրութիւն մը. Եւ ո՞վ գիտէ, կ'ըսէի, թէ աւելի երջանիկ չեն այդ փայտէ էակներն որք իրենց ցուրտ լանջին մէջ չունին այն կարմիր մսի կտորն, այն արիւնոտ զգացմանց փոքր տիեզերքն որուն մէջ վշտերու ովկէան մը կը գոռայ.

ՅԱՆԹԱՋԻՕ

ՋՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԵՐԱՅԻ

Մայրաքաղաքիս մէջ հրատարակուող Մէթէօօ-Ֆըմի-նէֆիէ հանդիսին մէջ կը կարդանք.

Այն խօսման համեմատ զոր ըրած էինք մեր ընթերցողաց, վերջերս այցելեցինք Բերայի Ջրաբուժական Հաստատութիւնը զոր մանրամասնաբար աչքէ անցուցինք. Մեր համակրելի աշխատակից Տօքթ. Սիոթիս, տնօրէն այդ հաստատութեան, հաճեցաւ ինք անձամբ առաջնորդել մեզ. Բերայի Ջրաբուժական հաստատութեան ունեցած առաջին եւ մեծագոյն առաւելութիւնը սա է որ ուղղակի բժշկի մը տնօրէնութեան ներքեւ կը գտնուի, առանց գիտութեան անտեղեակ անձանց միջամտութեան. Ուստի նախ եւ առաջ կարելի է ապահով ըլլալ թէ առեւտրական կամ այլ ո՛ր եւ է նկատումներ զոհուած են բժշկական եւ առողջապահական խնամոց, որք կը տրուին ո՛չ միայն հիւանդաց, այլ եւ հիւանդ չեղողներուն. Ասկից զատ, Տր. Սիոթիս ուզած է Եւրոպիոյ համանման հաստատութեանց մէջ ի գործ ածուող ամենէն աւելի կատարելագործեալ եւ նորագոյն գործիները գործածել Բերայի Ջրաբուժական բաղանեաց մէջ, ինչպէս նաեւ խցիկներու ներքին կարգադրութիւններն այնպիսի ձեւով մը ընել ուստից մեծապէս օգտուին իր յաճախորդք, հիւանդ ըլլան կամ ոչ.

Այդ գործիներու մէջ ամենէն աւելի մեր ուշը գրաւեցին սկովտիական երկու փողեր, որոց միջոցաւ կարելի է յաջորդաբար տաք եւ պաղ ջրի ցայտումներ ունենալ միեւնոյն գործիով. Հաստատութիւնը նմանապէս ձեռք բերած է Սէյր-Շարքոյի մէկ գործին՝ հիւանդներ կախելու համար, ջրաբուժական նորագոյն դրութեան մը համեմատ, ինչպէս նաեւ ուրիշ գործիներ զորս երկար կըլլայ թուել այստեղ.

Գալով ներքին բաժանմանց, ծծմըբային բաղանեաց համար երկու խուցեր կան, բոլորովին անջատ, որոց միայն մէջ հիւանդը լոգարան կը մտնէ եւ միւսին մէջ կրնայ հանգստանալ ծծմբային բուրումներէն հեռի. Ասկից զատ, իւրաքանչիւր անձի լոգանալէն յետոյ, լոգարանք ամբողջովին կը մաքրուին հականեխական դրութեամբ. Նաեւ չորարան (sechoir) մը հաստատուած է, մրջած վիճակի մէջ եկող անձանց հագուստներն ու ճերմակեղէնները չորցնելու համար.

Շփման (massage) դրութիւնն եւս շատ լաւ կերպով հաստատուած է. Արդէն, հազիւ քանի մը ամիս կայ որ Տր. Սիոթիս ստանձնած է Ջրաբուժական Հաստատութեան տնօրէնութիւնը, և զարմանալի է որ այսքան քիչ ժամանակի մէջ զայն հիմնովին վերակազմել յաջողած է. Ցարգելի բժիշկը կ'աշխատի տակաւ առ տակաւ անդ ներմուծել ջրաբուժական դրութեան բոլոր կատարելագործութիւնները.

Նկատողութեան արժանի է սա կարեւոր պարագայն թէ, Հաստատութեան գներն զգալապէս զիջուած են և թէ աղքատներն իսկ կրնան օգտուիլ մասնաւոր սակագնէ մը.

Վերոյիշեալներէն կ'երեւի թէ Բերայի Ջրաբուժական Հաստատութիւնը, շնորհիւ իմաստուն տնօրէնութեան Տօքթ. Սիոթիսի, կրնայ բաղդատուիլ Եւրոպիոյ համանման լաւագոյն հաստատութեանց հետ, և թէ Պոլսեցին այլեւս պէտք չունի տեղէն երերալու, նոյն իսկ եթէ ջրաբուժական դրութեամբ դարմանուելու կարօտ ամենէն աւելի լճճուտ վիճակի մը մէջ գտնուի. Չ'մոռնանք աւելցնելու թէ ի մօտոյ այդ հաստատութեան պիտի կցուի ելեկտրա-ջրաբուժութեան խուց մը, գիտութեան վերջին գիւտերուն համաձայն.

Մայրաքաղաքիս բժիշկները պարտին իրենց պաշտօնակցի այս հաստատութիւնն յանձնարարել ո՛չ միայն հիւանդաց, այլ և ամեն անոնց—և այսպիսիք բազմաթիւ են ի մեզ—որք կուզեն խնամ տանիլ իրենց մարմնոյն.

ԻԼԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

Միւթատ բօսֆօրար խարիճինտէ օլարագ իշլէյէ ճէկ իւչ վափուրլարըն հաֆթալարտա եօլճուլարըն գարշըսընտա բաշգա վէ էմնիէթ իլէ մըուրըլէրինի թէսհիլ վէ թէէմին մագսատը իլէ Թըշրինի սանինին օն պէշինճի Բէրշէմպէ կիւնինտէն իթիպարէն աթիտէ մուհարրէր բօսֆօրարն պէհէր կիւն իճրա օլընաճագը Շիրքէթի Խայրիէ թարաֆընտան իլան օլունըր.

Ս. Տ. ԻՆԻՇ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸ

2 30 Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթա. Գուզկ. Իսկ. Պէշի. Գապ. Քէօփրի

5 45 Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.

7 45 Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.

10 — Արնավ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Իսկ. Պէշիք. Գապա.

ՉԸՔԸՇ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸ

4 15 Քէօփրիտէն Գապաթ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկ. Արնավուտ.

6 15 Գապաթաշտան Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկ. Արնավուտ.

8 45 Գապաթաշտան Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի. Չէնկ. Արնավուտ.

11 — Գապաթաշտան Պէշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլէրպէյի Չէնկէլքէօյ Արնավուտքէօյ.

ԻԼԱՆ

ՇԷՀՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

Բուսուսմաթ էմանէթը ճէլիլէսինճէ անթրբօ ինշասը իչուն միւպայաասըլը լիւզում կէօրինէն վէ Պաղչէ Գաբուսընտա Շէյխ Մէհմէտ Գիլանի մահալլէսինտէ եալը քէօշկի ճատտէսինտէ պալանսան օն իկի վէ օն պէշ նումէրօլը մաղազա իլէ գահվէխանէյէ 1540 վէ 25 վէ 27 նումէրօլը սալաշէ մաթեֆէրրիւաթ 1250 վէ 32 վէ 34 վէ 36 նումէրօլը 3 պապ տիւքքեանըն 1210 վէ 38 նումէրօլը ֆուրըն տիւքքեանընըն մէճմուընա 550 ատէտ օսմանլը իւզլիւք ալթունը գըյմէթ թագտիր օլընարագ իսթիխլալ գարարնամէսինէ թէվֆիգէն թէշրի իաւլէն հէյէթ թարաֆընտան պա մազպաթա իֆատէ օլընմասընա վէ մէզքիւր գարարնամէնին 8 ինճի մատտէսի հիւքմինճէ պիրինճի տալիբէ յի պէյէսիին գարուսընա վէ էմլաքը մէզքիւրէնին մինասիպ մահէլլէրինէ խարիթալարը նաֆիզ իտուկի իլան օլունուր.

Ֆի 12 Թըշրինը սանի 306 837

ԻԼԱՆ

ՕՐՄԱՆՎԷ ՄԷԱՏԻՆ ԻՏԱՐԷԻ ՈՒՄՈՒՄԻԷՍԻ

Խիւտավէնտիկեար վիլայէթի ճէլիլէսի տախիլինտէ Գարասի սանճաղընա միւզաֆ Քէմէր Էտրէմիտ գազասընա Միւչազ Գարա Տէրէ վէ Խալաճլար վէ Տէլիքլէ Նամ միրի օրմանըն ճէհնուպ թարաֆընտան Մաաէն Տաղը վէ Թէքէ վէ Գարթալ Թէփէսի վէ չիմալ ճիհէթլէրինտէն Այնալը Վիրան գարիէսի վէ Սարը Թէբէ վէ գարպ թարաֆընտան Էրիք Տէրէ վէ Գուրուճա Օլուգ վէ չարգ թարաֆընտան Մաարա տաղը իլէ Քէսթանէլիք վէ Գըզըլ Թարլա հաւտուտլարը տախիլինտէ մուգատտէմա թիւճճարըն վէ սայիրէ թարաֆլարընտան քէսիլէն էշճարըն քէօգ վէ տալլարընտան վէ թամիէթի իլէ գուրումուշ վէ րիւզկեարտան տէվրիլմիշ օլան աղաճլարտան վէ սաթհ զէմինէ տէօքիւլէնլէրտէն պիր պուճուգ [illegible] իլէ Միւթէքէնճէ մաատէն ումումիյէսի վէզնէսինէ թէսլիմ օլունմագ վէ մէզքիւր օրմանըն իհալէսի վէ թէսլիմի իճրա գըլընմագ վէ իլան օլունուր.

Ֆի 12 Թըշրինը սանի 306 597

Պէյ–

Գաստամոնի վիլայէթի տախիլինտէ քայն Ամասրա միրի օրմանլարընտան Թարթըն իսկէլէսինտէն իթիպարէն 9 այ միւտտէթ զարֆընտա գաթ վէ իխրաճ օլունմագ վէ պէտէլլաթը մէճմուասընըն հէյէթի իճմալէսինէ պէշիկէն վէ տէֆաթէն իլրայի օսմանի եիւզ գուրուշ հիսապը իլէ, այնէն վէ նագտէն օրման վէ մաատէն իտարէսի ումումիյէսի վէզնէսինէ թէսլիմ վէ իթա գըլընմագ վէ ահէնի հալէ քեանունը էվվէլինին պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնի գարարը մուվագգաթը վէ պիր հաֆթա զարֆընտա եիւզտէ իւչ զամմը գաբուլ իլէ իհալէսի իճրա գըլընմագ վէ չէրայիթէ սայիրէսի օրման նիզամնամէսի իլէ օլպապտէ թանզիմ վէ թէպզիթ օլունաճագ շարթնամէյէ թաապի օլմագ վէ [illegible] ամպալաճագ իտուկի իլան օլունուր.

Ֆի 13 Թըշրինը սանի 306 597

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԻ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8|20 ի կայսերական հրամանով Թողեալ հասոյթք

Թ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ–ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1890

ՀԱՍՈՅԹՔ	Զուտ հասոյթ գանձած. վար. (Դրուշ)	Ընդհ. տնօրէնութեան կողմէ վճարեալ ծախք (Դրուշ)	ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՔ Գանձառական եւ կեդրոնական վարչութեան (Դրուշ)	(Օսմ. ոսկի)	Նախորդ ամիսներէն (Օսմ. ոսկի)	Գումար մինչեւ 1890 Հոկտ. 31 (Օսմ. ոսկի)
Վեց տեսակ հասոյթներ: Ծխախոտ (յետնեալ տարւոյ գանձումն), Աղ, Դրոշմ, Ոգելից ըմպելիք, Ձկնորս, Մետաքս	9,511,237 52	250,404 51	9,260,833 01	90,389 47	570,567 85	660,957 32
Տասանորդ: Հասոյթք Ռէժիին	...	...	...	...	562,500 ...	562,500 ...
Զանազան հասոյթներ: Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն առնուելիք 100,000 Օսմ. լիրայով՝ մինչեւ ցորչափ միլէեալ հարկին	315,287 48	...	315,287 48	3,125 71	68,214 71	71,340 42
Յաւելուած Կիպրոսի հասութից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մայրաքաղաք վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	...	...	...	...	51,298 ...	51,298 ...
Արեւելեան Րումէլիի տարեկան հարկէն	(1)2,533,772 ...	...	2,533,772 ...	25,337 72	76,013 16	101,350 88
Թէմպէքիի տուրք, Մայրաքաղաք փոխանակագրով վճարելի	...	...	...	...	25,000 ...	25,000 ...
Սերպիոյ, Չարադաղի, Պուլկարիոյ և Յունաստանի բաժին ծանուած պարտք	...	...	...	...	...	...
Գումար	12,360,297 ...	250,404 51	12,109,892 49	118,852 90	1353,598 72	1472,446 62
Զանազանք: Պատրաստ դրամները առնուած չափ	...	...	...	...	...	...
Լումայափոխ (աժիօ) դրամոց փոխանակութեան վրայ	...	...	...	+ 130 96	— 141 45	— 10 49
Ընդհ. գումար	12,360,297 ...	250,404 51	12,109,892 49	118,983 86	1353,452 27	1472,436 13

	Դրուշ	Օսմ. ոսկի	Օսմ. ոսկի
Վճարեալ գումար կայսերական հրամանին 10 և երկու յօդուածներով նախատեսեալ արժեթղթերուն ի հաշիւ		295,000 ...	...
Բենեօյիթէ պարտուց տոկոսին համար Լոնտոն ղրկուած և Կ. Պոլիս վճարուած գումարք		1036,405 61	...
Օսմանեան Ընդհանուր Պարտուց Վարչական Խորհրդին ընդհանուր ծախք		18,988 36	...
Օսմ. կայսերական Պանքային դրուած ոսկեդրամ		104,597 35	...
» » » » փոխանակելի դրամ	1,791,210 39	17,440 87	...
Կեդրոնական վարչութեան սնտուկին մէջ ոսկեդրամ		...	...
» » » » փոխանակելի դրամ	392 30	3 94	...
			1472,436 13

Վաւերացեալ ճշդութիւնն ըստ տումարաց

Ի Դիմաց Վարչական Խորհրդոյ
Նախագահ (Ստ.) Վ. ՔԱՅԼԱՐՑ
Խորհրդական Քարտուղար (Ստ.) ԿԵՐԼԻԻ

Կ. Պոլիս, 3/15 Նոյեմբեր 1890 (Կնք)

(Կնք)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 **"ՖԻՆԻՔՍ"** Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետարք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սառ. րագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պօլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք **8,000,000**
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » **5,604,722**
Տարեկան հասոյթ » » » **12,773,779**

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք **6,250,000** Պահեստի դրամ ֆռանք **1,270,300**

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։

Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան **100,000,000** *ֆռանք*

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 38

ՄԱՐԱՎԻՂԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամեն կը ջնջէ խորշոմներ և ... կը նորոգէ ... մազերը, ... ակռաները, ... 33

ՊՈՒՏԱՓԷՇԹԻ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտածման մեծ մրցանակ տրուած է, ... ցուցահանդէսին ... նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանքային համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուուած է իւր ցուցահանդէսի մէջ. կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ արծաթեայ մետալներով. բայց առաւել բժշկական աշխարհին համարումն կը վայելէ իր ազդեցութեան և անվտանգութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖՐԱՆՍՈՒԱ-ԺՈԶԷՖ աղբիւր վերջերս գրուած է ... բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լիբիխ-Հոֆման ... հեղինակութեան ...

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ չփոթելու համար ... խնդրելի է միշտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆ» մաքրողական ջրին նշանը որ կը գտնուի ամեն շիշերու վրայ։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՄԻՆՉ ՋՈՒՐՆ
FRANÇOIS JOSEPH
ՊՈՒՏԱՓԷՇԹ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

Արքայական իր նմանակի ... ... մաքրելու համար։

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Կը գտնուի Տ. և Մ. Մէզիքի և Ս. Փրիզիւ ... Պոլիս. ... Թուրքիոյ համար գործակալն է Պ. Յ. Պելլիս, ի Պոլիս։ 34

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԳԱՈՒԼՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջակ թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Իփանկէլիքի փողոց Թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի առած է ի մեզ, այս ամսուն եղանակին աթիւ իւր վաճառքներու բանակութեան վրայ յաւելուած մի կ'ընէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական եւ Պելճիական բերքերու զանազան տեսակներով։

Հետեւեալ իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որ են՝ ամեն համար ամեն տեսակ ճաշակելիք, բամպակ, կտաւեղէնք, բուրդ, փոքր, թաշկինակ, անգամի պիտոյք, չալիկ, չալկներ, առասպիլ, ... սփռոցներ եւ փոքր ... համար զարդաքեատներ, աւելցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հաստատութեան զարմանք կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելչութ և զանազան տեսակ վերարկուներն և ճաշկեթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով եւ ... յօրինուած են։

Յաւելուած մի բրած է նաև պատրաստուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ծախ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կըրնայ կատարելապէս գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բարձրութեան համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ պըրպըրն. կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ բայմ... խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ 188

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ եւ Ընկ.

45, ՂԱԼԱԹԻԱ — ՊԷՕՅԻՒՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45. Բ ՅԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑՔ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՔ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակին բլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, գիմեն սոյն վաճառատունն և օգտուին այս ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քաշերը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն համեմատաբար համեստ գինն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԻ ԾԱԽԱՆԱՆՔ ԵՒ ՓՈԽԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մետաղի վրայ որկի գալուածոյ ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սիրոք բուն Բարիզի ապրանք։ 204

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԽԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԽԱԳԱՄԼԵԱՆ Ըն.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՅ ԽԱՆ, Թ. 10

Գ ՆՆԴ. ՕՐՈՏ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած սոյն վաճառատուն, որ առ ինքն ունեցած յանձնարարութեանց փութանակի կատարմամբ և գուտարաց հետ հաստատած բազմածուղ յարաբերութեամբ արդէն մեծ համբաւ հանած է իր բուռամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումը, վերջերս ձեռնալեն ընդարձակ և մեծ քանակութեամբ և զանազան տեսակէ ազնիւ ու գերազանց թէյեր, ինչպէս նաև այլ և այլ մշակութեամբք և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներով հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցահանդէսին մէջ արժանացած են առաջին կարգի մրցանակի եւ գեղարուեստական մեդալի հրաշակերտներ կրնան համարուիլ ի միջի այլոց մեր արգոյ յաճախորդաց իբր կազմակ նուէր ծառայելու գերապատշաճ առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատանս այցելող պատիւն ընող ամեն կարգի անձինք անհունապէս գոհ պիտի մնան գնոց չափաւորութենէն և աժանութենէն ինչպէս նաև ձմեռուան աթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւոր ընտրութիւններէն։ 199

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մեկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի։

ՃԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒ

Բազկաչայել միայն արմատներու և խոտերու հիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ, իւր առաւելութիւնն է մաքրուած ամենէն ընտիր ... կան երեւոյթը առ և ամենեն ուշադիր դիտողի ի դերեւ հանելու կը կարենայ հերքել ... Թէ ինք կ'ամենատեսն և նոր այտ կամայ մաքուր մարդիթէ ...

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿ

Օրուան երբեքմել գործածել ապակ և փոքր բանակութեամբ հեղուկէն գնել, ... վրայ անցնել զայն, ... մինչեւ որ հեղուկը ... մաքրել։ ... Սոյն ներկն ... ժամ գործածուի։ ...

ԿԸ ՃԵՐԼԻՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վաճառատանն քով, կայարան Ղալաթիա-Թէքքէի Թրամվէյին, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 601

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՐՈՒՆ

Լ. Ր. ԲԷՏՐԻԷԼԻ
ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՅ ՑԱՒԵՐՈՒ ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ
ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դասուպնիլը կը փարատէ գլխոյն գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և ... ցաւերը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!
Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS
Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.
ASTHMATIQUES!
Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,
Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la
LIQUEUR DE L'ÉTOILE
du Chimiste Lantes, perfectionnée et préparée par
Mario LECHAUX, Phⁿ-Cⁱᵉⁿ, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX
Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.
DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

ՔԱՈՒՉՈՒԿ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՏԻՔ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուկ մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուր և հաստատուն շինուած են հոսս ...

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուկ մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներուս ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ առիւծ մը պատկերը դրոշմուած է իբրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպաճ աղա Տէմիրճեանի Թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուկ մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Գօճամեան Օղլու խանն Ճորճի Կիտրոլի Թիւ 13 մթերանոցը։ 167

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Նալ. ժմ. Ը. Ե.	Եր. ...
Բշ. 12 24	Եր.	Օտեսա
Դշ. 13 25	5 Եր.	Աղեքսանդրիա
Դշ. 14 26	10 Առ.	Անատոլու
Դշ. 14 26	10 Առ.	Սեվաստոփոլ
Եշ. 15 27	2 Եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Բիրչճ Գաբու։ 26

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

Գիծ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՖԻԼԻՊՈՊՈԼԻ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Արեւ. ճեպ. Թ. 2 Բշ. Եշ.	Կոխ. ճեպ. Թ. 4 Ամ. օր	Կոխ. խառն Թ. 52 Ամ. օր
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնում	7 20	8 18	7 50
Գում—գաբու			8 08
Եէտի—գուլէ			8 22
Մագրիգիւղ			8 39
Այաստեֆանոս			8 52
Քիւչիւք — Չէքմէճէ			9 03
Սպարթա—գուլէ			9 47
Համբարճիգեզ		9 46	10 23
Չադալճա			11 06
Գապագլէ	9 30	10 46	11 45
Սինէգլի			12 51
Չերքեզքէօյ ժամանում		12 02	1 33
մեկնում		12 04	2 00
Չորլու	11 50	12 42	2 50
Մուրատլը — Քեօրքէօյ			3 38
Սեյտլեր—Չիֆթլիք			4 09
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 49
	Գիշեր		
Պապա—Էսգի	1 55	2 51	5 35
Պապյլո—քէօյ			6 16
Ուզուն—Քէօբրի		3 57	7 05
Գուլէլի—Պուրկազ		4 18	7 47
Ուրլի			8 15
Ադրիանուպոլիս ... ժամ.	4 14	5 09	9 00
			Երեկոյ
			Կոխ. խառն Թ. 122 Ամ. օր
Ադրիանուպոլիս ... մեկ.	4 19	5 19	1 00
Գառըքեօյ			1 40
Մուսթաֆա բաշա ժամ.	5 18	6 15	2 18
մեկ.	5 20	6 30	2 33
Հարմանլը ժամ.	6 4	7 12	3 32
մեկ.	6 9	7 27	3 48
Թրնովա-Սեմենլի ժամ.		7 51	4 20
			Կոխ. խառն Թ. 124 Ամ. օր
			Երեկոյ 4 45
Թրնովա—Սեմենլի մեկ.		8 01	5 45
Գայաճըք—Հասքէօյ		8 38	7 11
Եէնի—Մահալլէ		9 27	8 00
Բաշարջըք	8 32	9 53	8 53
Գօթօնիցա—Սթանիմագա		10 20	9 00
Փիլիպէ ժամ.	9 21	10 42	9 50
մեկ.	9 31	11 2	10 50
Թաթար Բազարճըգ		11 58	11 22
Սարամպէյ ժամ.		12 28	Լուս.
մեկ.		12 24	1 52
Պէլօվա ժամ.	11 10	12 43	12 00
	Առ.	Երեկոյ	
	Գիշեր		
Սոֆիա ժամ.	3 18	4 29	5 30
Նիշ	8 20	10 04	
	Երեկոյ		
Պելկրատ	2 48	4 48	
Պուտաբեշթ	10 05	1 25	
Վիեննա	3 15	7 18	
	Երեկոյ		
Մյունխ		1 49	
Պարիզ		9 55	

Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Արեւ. ճեպ. Թ. 1	Կոխ. Թ. 3 Ամ. օր	Կոխ. խառն Թ. 123
	ժ. վ. Բշ. Եշ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Սելանիկ ... մեկնում		6 00	
Իւսկիւպ		1 49	
Վիեննա	8 25	00	
	Գիշեր		
Պուտաբեշթ	3 33	2 40	
Պելկրատ	9 30	1 33	
Նիշ	3 20	5 44	Բշ. Եշ.
Սոֆիա	9 00	12 16	8 45
	Գիշեր / Առ.	Երեկոյ	Առ.
Պէլօվա մեկ.	12 40	3 57	1 00
Սարամպէյ		4 15	1 50
Թաթար Բազարճըգ		4 42	2 10
Փիլիպէ ժամ.	2 12	5 35	3 18
մեկ.	2 17	6 00	3 45
Գօթօնիցա—Սթանիմագա		6 21	4 10
Բաշարջըք	3 08	6 47	4 34
Եէնի Մահալլէ		7 12	5 47
Գայաճըք—Հասքէօյ		8 01	7 10
Թրնովա-Սեմենլի ժամ.	4 58	8 38	7 15
			Կոխ. խառն Թ. 121 Ամ. օր Առ.
Թրնովա—Սեմենլի մեկ.	5 00	8 42	8 42
ժամ.	5 24	9 06	9 16
Հարմանլը մեկ.	5 29	9 21	9 35
Մուսթաֆա-փաշա ժամ.	6 10	10 02	10 33
մեկ.	6 15	10 17	10 53
Գառըքեօյ			11 32
Ադրիանուպոլիս ... ժամ.	7 09	11 13	12 10
			Երեկոյ
			Կոխ. խառն Թ. 51 Ամ. օր
			Առ.
Ադրիանուպոլիս ... մեկ.	7 14	11 23	6 2
Ուրլի			7 13
Գուլէլի—Պուրկազ (Պիւֆէ)		12 19	8 25
Ուզուն—Քէօբրի		12 38	8 59
Պապյլո—քէօյ			9 40
Պապա—Էսգի	9 36	1 50	10 33
Լիւլէ—Պուրկազ		2 13	11 10
Սեյտլեր—Չիֆթլիք			11 46
Մուրատլը—Քեօրքէօյ			12 18
Չորլու		3 48	1 16
Չերքեզքէօյ ժամ.	12 12	4 26	2 00
մեկ.	12 17	4 30	2 25
Սինէգլի			3 18
Գապագլէ			4 09
Չադալճա	1 57	6 11	4 50
Համբարճիգեզ		6 47	5 51
Սպարթա—գուլէ			6 17
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			7 06
Այաստեֆանոս			7 18
Մագրիգիւղ			7 45
Եէտի—գուլէ			7 57
Գում—գաբու			8 06
Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժամ.	4 00	8 15	8 43
	Երեկոյ	Առ.	Երեկոյ

Սարքեճեան կառախումբերը ... ժամ. կը նշանակէն ... երեկոյեան 64 ... ժամ. 5 39 (Բ. Ե.) 15

Գիծ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍԿԻՒՊ—ՍՊԷՉԷ

Կռխումբ Թ. 512/522 Սելանիկէն ամեն օր	Առ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 523 Վիեննայէն ամեն օր	ժ. վ.
Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... մեկ.	6 00	Վիեննա մեկ.	8 00
Թոփսին	6 33	Պուտաբեշթ	2 40
Ամաթովօ	7 10	Պելկրատ	10 53
Քարասուլը	7 31	Նիշ	5 30
Կիւմենճէ	7 41		Առ.
Կեօրկելի	8 17	Սպէֆչէ ... մեկ.	10 40
Միրովչէ	8 51	Պուգանովցէ	10 55
Ուտովօ (Ստրումիցա)	9 00	Պուգոմանէ	11 23
Տէմիրգափու (Պիւֆէ) ժ. մ.	9 32	Բրէչով	11 40
	9 ..	Թապանովցէ	12 03
Գրիվօլագ	10 27	Գումանովօ	12 37
Վ. Էնէձիտէ—Կրաթովօ	11 06	Հանջալար	1 13
Քէօփրիւլիւ ժ. մ.	11 ..	Իւսկիւպ (Պիւֆէ) մեկ. ժամ.	1 49 / 2 01
Զելէնիկօ	12 03	Զելէնիկօ	2 37
	12 51	Քէօփրիւլիւ ժամ.	3 20
Իւսկիւպ (Պիւֆէ) ժամ. մեկ.	1 27	մկ.	3 30
	1 49	Վ. Էնէձիտէ—Կրաթովօ	4 20
Հանջալար	2 29	Գրիվօլագ	5 08
Գումանովօ	3 22	Տէմիրգափու (Պիւֆէ) ժ. մկ.	5 37
Թապանովցէ	3 53		5 52
Բրէչով	4 21	Ուտովօ	6 26
Պուգոմանէ	4 33	Միրովչէ	6 53
Պուգանովցէ	4 57	Կեօրկելի	7 19
Սպէֆչէ ժամ.	5 10	Կիւմենճէ	7 51
	Երեկոյ	Քարասուլը	8 04
Նիշ ժամ.	9 40	Ամաթովօ	8 24
Պելկրատ	4 48	Թոփսին	9 01
Պուտաբեշթ	1 23	Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... ժամ.	9 38
Վիեննա	7 16		Երեկոյ

Գիծ ԻՒՍԿԻՒՊ—ՄԻԹՐՈՎԻՑԱ

Կառախումբ Թ. 622 Իւսկիւպէն Բշ. Դշ. Ուր.	Առ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 621 Միթրովիցայէն Գշ. Եշ. Շբ.	Առ. ժ. վ.
Իւսկիւպ (Պիւֆէ) ... մեկ.	7 40	Միթրովիցա (Պիւֆէ) մեկ.	7 25
Լէլէշան	8 47	Վուշիթրն	7 47
Քաչանիք	9 42	Բրիշթինա	8 41
Ֆերիզովիչ	10 52	Լիբլեան	9 36
Լիբլեան	11 45	Ֆերիզովիչ	10 37
Բրիշթինա	12 37	Քաչանիք	11 24
Վուշիթրն	1 23	Լէլէշան	12 01
Միթրովիցա (Պիւֆէ) ժամ.	1 40	Իւսկիւպ (Պիւֆէ) ... ժամ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹՐՆՈՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼԻ

Կառախումբ Թ. 322 Կիր. Գշ. Ուր.	ժ. վ. Առ.	Կառախումբ Թ. 321 Բշ. Դշ. Շբ.	ժ. վ. Առ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախումբ հետ		Պուրկազ մեկ.	6 00
Սոֆիա Պելովա ժամ. / Երեկոյեան Ն...	7 55	Եամպօլու մեկ.	11 10
Սարամպէյէն ժամ. կիր. / Կ. Պոլիս Ա. Պոլիս Նոյ. մ.	7 51	Ս...—Քերմանլը	12 11
	Առ.	Եէնի—Զագրա	1 12
Թրնովա—Սեմենլի մեկ.	8 24	Քաոսլի—Մուսթաֆա	2 15
Գարապունար	9 08	Գարապունար	3 16
Քաոսլի—Մուսթաֆա	10 14	Թրնովա—Սեմենլի ժամ.	3 50
Եէնի—Զագրա	11 23		Երեկոյ
Ս...—Քերմանլը	12 21	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախումբ հետ / Պէլօվա-Սոֆիայի մեկ. / Երեկոյթ Եարաթ / Սարամպէյի մեկ. Եշ. / Ա. Պոլիս-Կ. Պոլսոյ մեկ.	4 54 / 8 42
Եամպօլու ժամ.	1 10		
Պուրկազ ժամ.	6 20		

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Դշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ. Երեկոյ	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	ժ. վ. Առ.
Տէտէ—Աղաճ ... մեկ.	12 20	Ա. Պոլիս ... մեկ.	8 00
Ֆերէճէ	1 29	Ուզուն	8 55
Պ...	2 33	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	9 40
Սուֆլի	3 31	Տիմեթօքա	10 15
Տիմեթօքա	4 36	Սուֆլի	11 27
Գուլէլի—Պուրկազ	5 19	Պ...	12 20
Ուզուն	5 46	Ֆերէճէ	1 21
Ա. Պոլիս ... ժամ.	6 40	Տէտէ—Աղաճ ... ժամ.	2 20